

VAKOK VILÁGA

LXXXI.
évfolyam
12. szám

2020.
december

Az MGVYOSZ webáruháza első alkalommal csatlakozott a Black Friday kezdeményezéshez és ehhez kapcsolódóan nyereményjátékot is hirdetett. A november 27-én, pénteken érvényes rendelést leadott vásárlók között három darab vásárlási utalványt sorsoltak ki.

Tartalomjegyzék

Bemutatkozik az MVGYOSZ vezetősége

- 3 Bukta Gábor: Kitartás, alázatos munka, egymásrafigyelés, kompromisszumkészség a fejlődés legfontosabb alapkövei

Házunk tájáról

- 5 Az MVGYOSZ is tiltakozott az Egyenlő Bánásmód Hatóság beolvasztása ellen
- 7 Érdekképviselő az egyenlő hozzáférésért
- 9 EU-s források felhasználásával kapcsolatos előterjesztések 3. rész
- 12 Együtt a jövőnkért online fórumot tartottunk szakemberek számára 2. rész
- 15 Sikeres volt az Együtt a jövőnkért novemberi online találkozója 1. rész

Nyelvünk csodái, irodalmunk szépségei

- 17 A hangoskönyv készítésének receptje Nóra módra
- 19 Kondra Katalin: Ha a karácsonyfa mesélni tudna...
- 21 Versvilág – Árvay Mária összeállítása

Első a család

Braille-émlékmeseink 3. rész

- 25 dr. Kiss B. István
- 26 Sztakó Krisztina „Az év Bács-Kiskun megyei Önkéntese”
- 27 A jogi személyekre vonatkozó újabb eltérő szabályok léptek hatályba
- 28 A forma változott, a mérték maradt
- 29 Kiből lehet vakvezetőkutya?

Tuti tippek, rövid hírek

- 32 Tájékoztató az MVGYOSZ szolgáltatásainak működtetéséről
- 33 Frissült a BlindShell szoftvere
- 34 A fekete péntek nyertesei

Társas barangoló

- 34 Kapitány a fedélzeten 8. rész
- 38 Fővárosunk volt – A budapesti Hermina Egyesület Turista Szakosztályának 2020. október 3-i kirándulásáról

Náluk jártunk

- 41 „Csak a jók mennek el” – Kovács Pál emlékére
- 42 Az a legszebb dísz, amit magunk készítünk
- 43 Középpontban a zene és az irodalom
- 44 Táncház látássérülteknek
- 46 Látássérültek a dalok szárnyán – „Az ének szebbé teszi az életet, s az éneklők másokét is.”

Meghívók, közlemények, hirdetések

- 48 Informatikaoktatás az Óbudai Egyetemen online vagy távoktatás módszerrel
- 48 Új kezdeményezés látássérült embereknek – HangosBlog a Skanzen új kampánya
- 48 Mi az az eRikkancs?

Bemutatkozik az MVGYOSZ vezetősége

Bukta Gábor: Kitartás, alázatos munka, egymásrafigyelés, kompromisszumkészség a fejlődés legfontosabb alapkövei

Tisztelt Olvasók!

Bukta Gábor vagyok az MVGYOSZ elnökségének egyik új tagja. Először is engedjék meg, hogy megköszönjem a bizalmat a küldötteknek, akik lehetővé tették, hogy képviselhessem az önök érdekeit az elnökségben. Számomra nagyon fontos az, hogy a jövőben még nagyobb sikereket érjünk el az akadálymentesítésben és az esélyegyenlőségben. Örömmel teszek eleget Sztakó Krisztina kérésének és megragadom a lehetőséget, hogy a Vakok Világa lapjain keresztül jobban megismerhessenek az olvasók.

1986-ban születtem Egerben. A látássérülésem oka egy előre nem megjósolható genetikai betegség miatt alakult ki. Ráadásul a családukban korábban semmilyen hasonló betegségről nem tudtunk. Minimális látásmaradvánnyal végeztem el az általános és a középiskolát, majd 20 éves koromra teljesen megvakultam. Természetesen ez nem volt kellemes, de a csökkentlátóként szerzett tapasztalataimat fel tudom jelenleg is használni a munkám során. Gyermekkoromban olyan foglalkozások érdekeltek, amik látássérültként elérhetetlenek voltak számomra. Ezzel gondolom, nem vagyok egyedül, az olvasók közül is többen találkozhattak ezzel a problémával. Aztán szerencsére az élet sodort elém lehetőségeket. Hamar rájöttem, hogy vonzanak a műszaki eszközök, különösképpen a zenével kapcsolatos berendezések. Kicsit sem túlzok, ha azt mondom, hogy 7 évesen képes voltam egész éjszakákon át fejhallgatóval a rádió mellett gubbasztani, hogy szalagra vehessem a legjobb slágereket. Később az informatikába is beleszerettem, és ezt is ugyanolyan kitartással sajátítottam el, mint a lemezlovas szakmát. Az érettségi megszerzése után szoftverüzemeltetői, hanglemezbemutatói és maszszőr képesítéseket szereztem. Ezután rendszergazdaként dolgoztam két községi önkormányzatnál. Megtapasztaltam ebben az időben azt, hogy ahhoz, hogy egy látássérült munkáját elismerjék, még többet és jobban kell tepernie mint másnak. 20 évesen saját hangosító céget alapítottam és ren-

geteg koncerten végeztem technikai feladatokat. Ezek közül a youtube-on is megtekinthető néhány.

A zene imádata mellett már általános iskolában vonzottak a látássérültek számára elérhető sportágak. Először atlétikában értem el eredményeket 400 méteres síkfutásban és súlylökésben, azonban a látásom romlása miatt ezekkel a sportágakkal felhagytam. Megismerkedtem viszont a csörgőlabdával, ami az életem fontos részét képezi mai napig. Eger csapatával többszörös gólkirályi címet tudtam szerezni és magyar bajnokságot is nyertünk. 2011-től tagja lettem a Magyar Csörgőlabda Válogatottnak, ami nagy fordulóponthoz jelentett számomra. Megtapasztaltam, hogy a sport olyan pluszt tud adni, ami elképesztő magasságokba vagy pont mélybe repítheti az embert. Egy csapat részeként elérni sikereket fantasztikus érzés, amit mindenkinek meg kellene tapasztalni. Több éven keresztül a válogatott csapatkapitányaként is bizonyíthattam, de ebben a pozícióban a figyelmem a csapattársaim segítségére és ösztönzésére is összpontosítottam, mert az összetartás fontos dolog számomra. Mivel az edzések és versenyek Budapesten és külföldön voltak, ezért sokat utaztam Egerből a fővárosba, sokszor éjjeli időpontokban, ami azt eredményezte, hogy gyakran veszélyes és elgondolkodtató helyzetben találtam magam. Ezekre most nem térnék ki, de lehet, hogy a későbbiekben az újság oldalain még írok erről. Amit éreztetni szerettem volna, hogy ez az életmód munka mellett csak nagy kitartással és a családom támogatásával valósulhatott meg. 2018-ban sajnos gerincsérvem lett és emiatt vissza kellettennem az iramból, átadtam a helyemet a fiatalabbaknak, de a csörgőlabda hiánya mindennap fájdalommal tölti el szívemet.

Szerencsére a Heves megyében élő látássérültek egy emberként álltak mögém és a tavalyi évben elnökké választottak. Így a felszabadult energiáimat hasznos célra tudom fordítani és segíteni tudok a tagoknak.

Elsődleges terveim, hogy a megyénkben fejleszteni tudjuk az akadálymentes közlekedést. Szabadidős programokkal, szakmai előadásokkal közelebb hozzuk egymáshoz a tagjainkat. Védett munkahelyek létrehozásával segítsünk azokon a látássérülteken, akik nehezen tudnak önállóan megküzdenni a látásvesztéssel.

Fontos kiemelnem, hogy a Heves Megyei Egyesület azért nagyon jó, mert egyre inkább odafigyelünk egymásra és ott segítenek egymásnak és az egyesületnek a látássérültek, ahol csak tudnak. Különösen igaz ez a vezetőségünkre, akik példamutatóan járnak el minden nap. Úgy gondolom, hogy erre a mentalitásra van szükség az MVGYSZ elnökségében is és ezzel megteremthetünk az elkövetkező öt évben egy olyan szövetséget, ami

továbbra is stabil és még nagyobb lehetőségeket tud biztosítani a tagjai számára. Azt tapasztalom, hogy egy elnöknek, főleg ha tagja az országos elnökségnek is, nagyon sokoldalúnak kell lennie és ezek mellett el kell fogadni a többiek álláspontját és a közösen kialakított gondolat mentén haladva biztos a siker. Különösen igaz ez azért, mert a társaim az MVGYOSZ elnökségben minden méltatást megérdemelnek az alázatuk és a hozzáállásuk miatt. Céлом az elnökség tagjaként, hogy fejleszteni tudjuk az MVGYOSZ szolgáltatásait. Mivel műszaki beállítottságú ember vagyok, így természetesen ezeken a területeken tudok segítséget nyújtani társaimnak, de a sport és az oktatás is közel áll hozzám.

Az egyenjogúság kivívása egy folyamatos harc, amibe rengeteg energiát kell fektetnünk, hogy minden utánunk születő generációnak egyre könnyebb és szebb lehessen az élete.

Bukta Gábor

Házunk tájáról

Az MVGYOSZ is tiltakozott az Egyenlő Bánásmód Hatóság beolvasztása ellen

A napokban került nyilvánosságra az egyes törvényeknek az egyenlő bánásmód követelménye hatékonyabb érvényesítését biztosító módosításáról szóló T/13631 számú törvényjavaslat. A tervezet alapján az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2021. január 1-jétől nem a jelenlegi formában, a rá vonatkozó eljárási rend alapján működne tovább, hanem az alapvető jogok biztosának hivatalán belül, ún. elkülönült szervezeti egységként folytatná tevékenységét. Ez azt jelenti, hogy mindazon feladatok – tipikusan ilyenek pl. a hátrányos megkülönböztetésen alapuló egyenlő bánásmód megsértése ügyében folytatott eljárások, döntéshozatal –, amelyekkel kapcsolatban eddig az Egyenlő Bánásmód Hatóság járt el, a jövőben az alapvető jogok biztosának feladataivá válnak.

Az autonóm államigazgatási szervként működő, senki által nem utasítható Egyenlő Bánásmód Hatóság eddig az élet szinte minden területén, így állami, önkormányzati szervek, adott esetben pedig piaci szereplők vonatkozásában is vizsgálta, ahol pedig arra volt szükség, szankcionálta az egyenlő

bánásmód követelményének megsértését akár kérelemre induló, akár hivatalból folytatott eljárás keretében.

A hatóság a létrejötte óta eltelt tizenöt év alatt számos esetben folytatott eljárást és hozott megalapozott, szakszerű döntést fogyatékos embereket ért diszkriminációval kapcsolatos ügyekben is.

A törvényjavaslat ellen a fogyatékos emberek érdekképviselőit ellátó nagyobb országos szervezetek közös dokumentumban, emellett némely szervezet – köztük az MGVYOSZ is – még külön megfogalmazott beadvánnyal is tiltakozott, kérve a javaslat elvetését, illetve az Egyenlő Bánásmód Hatóság jelenlegi formában való működésének biztosítását.

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság feladat- és hatásköre eddig kizárólag a hátrányos megkülönböztetés, vagy más okból bekövetkezett egyenlő bánásmód megsértésének vizsgálatára, szankcionálására terjedt ki, e tárgyban jogsérelem esetén végrehajtás útján kikényszeríthető döntéseket is hozhatott. Az alapvető jogok biztosa ezzel szemben számos alapjogot érintő területtel foglalkozik, ugyanakkor hatósági döntéseket nem hoz, kizárólag ajánlásokat adhat ki. A tiltakozást megfogalmazó szervezetek – a szakmaiság szempontjából – több okból is aggályosnak tartják a hatósági jogkörben eljáró intézménynek egy teljesen más módon működő szervezetbe történő beolvasztását.

Ennek egyik veszélye, hogy az új szervezeti struktúrában a számos egyéb feladat mellett az egyenlő bánásmód követelményének vizsgálatára irányuló figyelem csökken, ez pedig azzal a következménnyel járhat, hogy az érintettek kevésbé bízhatnak a jogérvényesítés e formájának hatékonyságában.

A tiltakozást megfogalmazó szervezetek szerint féltő, hogy a megnövekedett mennyiségű, egymástól jelentősen különböző feladatok miatt megnehezül az ombudsman működésének átláthatósága, esetleg hatásköri problémák is kialakulhatnak. A hatósági jogkörrel rendelkező Egyenlő Bánásmód Hatóság beolvasztása az ilyen tevékenységet eddig egyáltalán nem folytató ombudsmani rendszerbe a tiltakozás megfogalmazói szerint azzal a nem várt következménnyel is járhat, hogy a jelenlegi szankciórendszer még abban az esetben is kiüresedik, ha az továbbra is a törvény része marad, azonban bizonyos elemei adott esetben elsikkadhatnak, mert ritkábban alkalmazzák őket, vagy ami még rosszabb: a legerősebb szankciókat (pénzbírság, a határozat nyilvánosságra hozatala) idővel kiveszik a törvényből, mintegy idomulva az ombudsmani rendszer sajátosságaihoz.

Érdemes szót ejteni arról is, hogy ez idő szerint még egyáltalán nem tisztázott, hogyan illeszkedik majd az új feladat az ombudsmani hivatal költség-

vetésébe, továbbá, mennyi plusz forrás áll rendelkezésére az alapvető jogok biztosának ezen új hatáskör gyakorlásához. Az pedig, hogy az új rendelkezések ilyen rövid idő alatt lépnek hatályba, már most is érzékelhető hátrányt okozhat az Egyenlő Bánásmód Hatóság ügyfeleinek, hiszen a törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő ügyeket fel kell majd függeszteni, és ez a gyorsan végrehajtott változás egyéb eljárási anomáliákkal is járhat.

Mindezek alapján a tiltakozásukat kifejező szervezetek azon véleményüknek adtak hangot, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság megszüntetése, hatásköreinek az alapvető jogok biztosá általi átvétele rendkívül elhibázott lépés, az nem szolgálja az egyenlő bánásmód követelményének hatékony magyarországi érvényesülését.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Érdekképviselet az egyenlő hozzáférésért

Braille-írást számok az Intercity-kocsik ülésein, távirányítóval vezérelhető hangjelzéses közlekedési lámpák, mindenki számára használható mobilalkalmazások. Vajon mi a közös bennük? Mindhárom szinte elengedhetetlen a látássérült emberek önállóságához.

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés területén is folyamatosan képviseli a vak és gyengénlátó emberek érdekeit. Az elmúlt hetekben is számos alkalommal tettünk eleget ezen kötelezettségünknek a szövetség tagegyesületeit is bevonva, kommunikálva a magyar látássérült emberek igényeit és szükségleteit a fizikai és információs környezet hozzáférhetőségével kapcsolatosan.

A Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) felkérésére összegyűjtöttük azon közszolgálati mobiltelefonos alkalmazásokat, melyek akadálymentességi szempontú ellenőrzését részükre javasoljuk. A 2021-es ellenőrzések során, tagegyesületeink és az Informatika a Látássérültekért Alapítvány javaslatai alapján, olyan mobilalkalmazások vizsgálatát látjuk szükségesnek, melyek képernyőolvasó szoftverrel nem vagy nem teljeskörűen használhatók. Az ellenőrzésre javasolt alkalmazásokkal kapcsolatban több látássérült felhasználó tett panaszt az elmúlt hónapokban, mivel azok nem biztosítják az egyenlő esélyű hozzáférést, így a vak és gyengénlátó emberek nem, vagy csak segítséggel férnek hozzá az általuk biztosított szolgáltatásokhoz. A listán szerepel több közműszolgáltató, így például az ELMŰ és

az NKM áram- és gázszámlák megtekintését és kifizetését lehetővé tevő applikációi, a Volán és a BKK járataira jegyvásárlást biztosító Mobiljegy, az Országos Mentőszolgálatnál bevezetett Életmentő App, a hatósági karanténba került személyek jelentéstételi kötelezettségének teljesítését biztosító Házi Karantén Rendszer, a közszolgálati média tartalmaihoz hozzáférést biztosító Mediaklikk és MindigTV Go, illetve a köznevelési intézményekben tanuló diákok és szülők számára készült KRÉTA mobiltelefonos alkalmazás is. Ezen applikációk üzemeltetői mind a közszférabeli szervezetek honlapjának és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről szóló 2018. évi LXXV. törvény hatálya alá tartoznak, így honlapjaikat és mobiltelefonos alkalmazásaikat kötelesek akadálymentes formában kifejleszteni és biztosítani minden felhasználói csoport számára.

A Közlekedéstudományi Intézet (KTI) egy helyzetértékelő kutatás kapcsán kereste meg a szövetséget és kérte visszajelzéseinket azzal kapcsolatban, hogy az elmúlt néhány évben a közösségi közlekedés létesítményeiben és járművein hogyan fejlődött vagy változott az akadálymentesség, különös tekintettel a Braille-írás használatára és a hangos utastájékoztatásra. A kérdéseket továbbítottuk az MVGYOSZ tagegyesületeinek is, így a fővárosi helyzet bemutatása mellett több vidéki fejlesztést, problémát és javaslatot is ismertetni tudtunk.

Válaszaink számos fejlesztési javaslatot tartalmaznak többek között a járműveken üzemelő hangos utastájékoztatással kapcsolatban, mely még mindig nem érhető el az ország minden régiójában. A látássérült utasok gyakran nem elégedettek a hangos utastájékoztatás hangerejével, amit sokszor elnyom a járművek menetzaja, de arra is van példa, hogy nem megfelelő információ hangzik el a hangszórókból. Komoly hiányosság, hogy a helyi és helyközi buszok viszonylatszámáról és célállomásáról a látássérült személyek nehezen jutnak információhoz, pedig ezt a külső hangszórókon keresztül adható hangos utastájékoztatással könnyen lehetne orvosolni. Örövendetes, hogy egyre több nagyvárosban telepítenek ún. intelligens vagy beszélő buszmegállókat, azonban ezek sem mindig hozzáférhetőek a látássérült utasok számára, mivel vagy túl halkak, vagy egy gomb megnyomásával lehet aktiválni őket, amit azonban nem egyszerű megtalálni.

Sok probléma van a vasúti közlekedéssel is. Itt az utastájékoztatás hiánya mellett különösen a pályaudvarok akadálymentesítését, valamint a helyjegyes vonatokon az ülések Braille-írásos számozását hiányolják az érintettek. A gyengénlátó személyek gyakran panaszkodnak a nem megfelelő megvilágítás és a lépcsők kontrasztos jelölésének hiánya miatt, de nem könnyítik

meg helyzetüket az apró betűs és nem megfelelően kontrasztos menetrendi információs táblák sem. A fényzorompóval felszerelt vasúti átjárók akadálymentesítése a mai napig teljesen megoldatlan: hiába kezdeményezte a szövetség az elmúlt években többször hangjelző berendezések telepítését, ettől a MÁV minden alkalommal elzárkózott.

Rengeteg visszajelzés érkezett a jelzőlámpák akadálymentesítésével kapcsolatban is. Több megyeszékhelyen még mindig nem a korszerű, távirányítóval bekapcsolható hangjelzéssel lámpákat telepítik, a folyamatosan sípoló jelzőlámpák pedig okkal bosszantják a közelükben lakókat. Így fordulhat elő bizonyos városokban, hogy az esti órákban a lámpák hangjelzését egyszerűen kikapcsolják, ami jelentősen megnehezíti a vak emberek közlekedését.

Egy korábbi megkeresés alapján felmérést végeztünk a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (VGYKE) bevonásával a budapesti jelzőlámpás csomópontok akadálymentesítésével kapcsolatos igényekről. A Budapest Közút Zrt.-vel folytatott levelezést követően elvégzett igényfelmérés eredményeként közel 50 fővárosi gyalogátkelő jelzőlámpájának hangjelző berendezéssel történő kiegészítésére tettünk javaslatot, melyet várhatóan felvesznek a Budapest Közút következő négy évre szóló fejlesztési tervébe. Emellett személyes egyeztetést is kezdeményeztünk a cég közlekedési lámpákkal foglalkozó munkatársaival, mivel tapasztalatunk és a látássérült járókelők visszajelzései alapján a lámpákkal számos probléma van, gyakran meghibásodnak, sok helyen túl halkak, ritkábban zavaróan hangosak. Az egyeztetésre vonatkozó kérésünkre eddig még nem érkezett válasz.

Németh Orsolya szakmai vezető

EU-s források felhasználásával kapcsolatos előterjesztések 3. rész

Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés:

Az akadálymentes fizikai és információs környezet a látássérült emberek társadalmi részvételének alapja. Nem lehetséges számukra sem a tanulás, sem a munkavégzés, sem a szórakozás, sem a hivatali ügyintézés az információkhoz való egyenlő esélyű hozzáférést segítő eszközök és rendszerek megléte és alkalmas kialakítása, illetve az utcai és közösségi közlekedés akadálymentessége nélkül. Ez esetben nem elsősorban az épületek és jár-

művek fizikai akadálymentesítéséről beszélünk, bár tény, hogy a vak és gyengénlátó emberek igényei e téren is speciálisak.

Ezen igények megismertetése és a fejlesztések, építési és egyéb beruházások megvalósítása során történő figyelembevétele érdekében szükséges a legkülönfélébb szakemberek, pl. építészmérnökök, tájépítészek, kórháztervezők, közlekedésmérnökök, járműtervezők, stadionok és bevásárlóközpontok építésével foglalkozó beruházók, stb. továbbképzése annak érdekében, hogy megismerjék a látássérült közlekedők speciális igényeit, és hogy azokat figyelembe véve tudják tervezni és telepíteni az őket segítő akadálymentesítési megoldásokat, pl. a taktilis burkolati jelzéseket. Ebben a témában kifejezetten fontos szerepet szánni a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének, mint a vak és gyengénlátó emberek igényeit leginkább ismerő, felmérni és összegezni tudó, illetve azt képviselni képes, országos hatókörű érdekképviselői szervezetnek, melynek fontos szerepet kell szánni a tananyagok kidolgozásában és a képzések szakmai minőségbiztosításában egyaránt. Ki kell alakítani ezen a területen olyan szakmai és technológiai alapokat, melyeket akár hazai szabványban is rögzítve lehet megkövetelni a jövőben minden beruházás során.

Az egyenlő esélyű információszerezés a látássérült emberek számára az élet minden területén létkérdés. A XXI. században gyakorlatilag nincs technikai akadálya annak, hogy ez az egyébként fokozott hátránnyal élő csoport is hozzáférjen és felhasználóként bekapcsolódjon az elektronikus ügyintézésbe, az internetes vásárlásba, az online események és értekezletek, az e-learning alapú képzések és a közösségi média világába. A vak és gyengénlátó emberek mindennapjait az infokommunikációs technológiák kifejezetten megkönnyítik, amennyiben a honlapok, szoftverek és mobilalkalmazások az egyenlő hozzáférés szempontjait rögzítő szabványokban foglaltaknak megfelelően készülnek el. A következő tervezési időszakban különös hangsúlyt kell fordítani ezen törvényi szabályozás betartására a szankcionáláson túl, sőt, azt megelőzve biztosítani a szoftver- és webfejlesztők körében a releváns információk elterjesztését, hasonlóan a fentebb, a fizikai akadálymentesítés kapcsán leírtakhoz.

Szakemberképzés és az érdekképviselő területén dolgozók kompetenciáinak fejlesztése:

A fogyatékos személyek rehabilitációját, rehabilitációját és önálló életvitelét biztosító szolgáltatások területén szinte minden esetben problémát okoz a nagymértékű szakember-hiány, illetve a korszerű szaktudások hiánya. Ez

gyakran azt eredményezi, hogy a szolgáltatásokat igénylő látássérült személyek vagy csak hosszas várakozás után férnek hozzá a számukra szükséges segítő szolgáltatáshoz, vagy az igényelnél kisebb óraszámban, esetleg egyáltalán nem kapnak segítséget. Tipikusan ilyen hiányszakmákban vagy még kevésbé ismert segítő tevékenységekben dolgozó szakemberek: az integrált oktatást támogató gyógypedagógusok, az elemi rehabilitációs szolgáltatásokat nyújtó rehabilitációs tanárok, a kulturális akadálymentesítést biztosító audionarrátorok, a mindennapi önállóságot és a munkavégzést támogató személyi segítők, a foglalkozási rehabilitációt támogató szakemberek, az akadálymentesítési megoldások tervezését és ismertté tételét végző rehabilitációs környezettervező szakmérnökök és szakemberek, a fogyatékos emberek számára akadálymentes infokommunikációs megoldások fejlesztését végző web- és szoftverfejlesztők, stb. Emellett nagy szükség van a fogyatékos emberek érdekképviselésével foglalkozó, jellemzően érintett személyek, szülők vagy más hozzátartozók szakmai képzésére és szemléletformálására is annak érdekében, hogy egyrészt az egyes szakterületek munkatársaival egy nyelvet beszéljenek, másrészt hogy szakmailag korszerű és az érdekképviselő terén is egységes álláspontot képviseljenek.

Ezen célok megvalósítása érdekében komplex képzési programok kidolgozását és lebonyolítását javasoljuk, melynek kimeneteleként megoldódik, de legalább javul ezen területeken a szakember-ellátottság, és ezáltal a szolgáltatások hozzáférhetősége szempontjából erősödik a területi esélyegyenlőség. A képzési programokat a felsőoktatás és a felnőttképzés rendszerének széles skáláján kell kínálni az egyetemi alap- és mesterszakokon indítandó kurzusoktól és önálló szakirányoktól a szakirányú továbbképzéseken át egészen az OKJ rendszerébe beépíthető és az azon kívül eső felnőttképzési programokig.

A képzések kiválasztása során nem az újonnan kidolgozandó képzéseket kell preferálni, hiszen ezeken a területeken az elmúlt, nagyjából másfél évtizedben számtalan képzési program került kidolgozásra, akkreditálásra és kipróbálásra, többnyire éppen EU-s források felhasználásával. A feladat ezen, már meglévő, gyakran fiókban „pihenő” képzési programok felkutatása, áttekintése, korszerűsítése és újbóli akkreditálása, majd kipróbálása és bevezetése. A képzések kidolgozásában és lebonyolításában nemcsak a fogyatékos emberek országos érdekképviselői szervezeteinek fontos kiemelkedő és befolyásos szerepet szánni, hanem azon fogyatékosággal élő szakértőknek, oktatóknak és trénereknek is, akik korábban is részt vettek

hasznos tematikájú projektek megvalósításában többek között a korábbi Fogycékos Személyek Esélyegyenlőségéért Nonprofit Kft. projektjeiben.

dr. Nagy Sándor elnök

Németh Orsolya szakmai vezető

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Együtt a jövőnkért online fórumot tartottunk szakemberek számára 2. rész

A beszélgetés következő szakaszában az előzetesen feltett kérdésekre válaszoltunk. Az érettségivel kapcsolatban Rozsmann Éva, a Vakok Iskolája EGYMI gyógypedagógusa elmondta: középszintű érettségi esetén az iskolák házon belül megoldják a tételek adaptálását, kell a gyógypedagógussal történő konzultáció ahhoz, hogy mi az a feladat, ami változtatás nélkül megoldható és mi adaptálható. Emelt szinten ez az egyeztetési lehetőség nem áll rendelkezésre. Idén érettségiztek látássérült fiatalok emelt szinten, az a tapasztalat, hogy az adaptációk egész jól sikerültek és a vizsgák eredményei is jók lettek. Rozsmann Éva az egyedileg adaptált eszközöket el szokta készíteni.

Réfy Walter gyógypedagógus, a gyógypedagógia szakon tanult anatómiát, ott az előadó megengedte, hogy közelről megnézze a szemléltető eszközöket, pl. a csontvázat vagy a belső szerveket.

Puskás Anett az informatika kapcsán elmondta: fontos, hogy az elemi rehabilitációs központok 16 éves kortól ellátják a látássérült személyeket, tehát a középiskolás diákok is igénybe vehetik a szolgáltatásaikat, köztük a gépirást és a képernyőolvasó használatát. Érdeemes időben jelentkezni, mert sok helyen van várólista.

Fontos kérdés volt, hogy lehet-e diktafont használni középiskolában az órákon. Tapasztalat, hogy nem feltétlenül engedélyezik a tanárok.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota, az MVGYOSZ jogtanácsosa elmondta: a kérdés arra vonatkozott, hogy a látássérült diák a teljes tanórát szeretné felvenni, hogy kijegyzetelje, ezt volt, hogy megtagadták. Kérdés, hogy kinek milyen jogai kapcsolódnak ide. A tanárnak is vannak adatvédelmi jogai, ezzel áll szemben a diák egyenlő esélyű hozzáféréshez való joga. Célszerű a diáknak írásban nyilatkoznia a törvényes képviselőjével, hogy a hangfelvételt nem sokszorosítja, és nem adja át másnak, csak az adott célra használja fel és azt követően megsemmisíti. Ez a tanárnak garanciát jelenthet arra, hogy a

hangfelvétellel senki nem él vissza. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság kiadott egy tájékoztatót a digitális oktatás adatvédelmi vonatkozásairól, ajánlásokat ad a diákok által beadott videón rögzített feladatokkal kapcsolatban, melyeket az iskolának mihamarabb törölni kell; illetve a valós idejű digitális oktatás esetére is, amit a diák nem rögzíthet, és nem tárolhat, ahogy az iskolában sem rögzíthetné az óra anyagát. Az is lehet megoldás, hogy a diák maga jegyzetel a diktafonjára úgy, hogy halkán mondja fel a leírandó információkat. Ha ezzel kapcsolatosan probléma merül fel, a szövetség is tud segíteni pl. NAIH állásfoglalás beszerzésével.

Puskás Anett szerint ez elsősorban akkor merülhet fel, amikor a diáknak romlik a látása és még nem kezeli elég magas szinten a számítógépet. Viszont segítség lehet, hogy egyre több szoftver képes a hangzó szöveget írottá alakítani, például a Messengerben is van diktálás funkció. Írott szövegben ugyanis könnyebb keresni.

Rozemberczki Zoltán szerint az utazótanárok számára az is feladat lehet, hogy megtanítsák a látássérült diákot megfelelően jegyzetelni pl. lappal. Erre ma már sokkal jobb lehetőségek vannak, mint néhány évtizede. Gyakran tapasztalható, hogy a diákok elavult technikát alkalmaznak.

Puskás Anett néhány példát mondott az IKT eszközök használatára a látássérült diákok viszonyában. A digitális oktatás sokféle platformon zajlott már a tavasszal is, a látássérült diákok számára nem mindegyik akadálymentes. A Google Meet és a Zoom képernyőolvasóval is használható, a Discord már nem teljeskörűen. Az MVGYOSZ hangoskönyvtár applikáció minden látássérült számára elérhető, itt megtalálható a kötelező olvasmányok többsége. A Távszem alkalmazás főleg akkor segíthet, amikor online oktatás idején a látássérült diák egyedül van otthon. Több olyan alkalmazás is van, amelyek segítségével nyomtatott szöveget olvastathat el egy látássérült felhasználó az okostelefonja segítségével. Így például iOS készülékeken a Seeing AI, Android készülékeken a Lookout. Az iPhone-on a számológép alkalmazás akadálymentes.

Rozsmann Éva elmondta, a diákok használják a telefonjukon vagy a Windows alatt a számológépet.

Rozemberczki Zoltán beszámolt arról, hogy a Windows alatt van olyan program – R szoftver -, amit nem kell megvásárolni, tudományos kalkulátor-ként használható, akadálymentes.

Puskás Anett hozzátette, hogy ez azért is fontos, mert pl. az egyetemi statisztika oktatásban is használni szokták.

Puskás Anett folytatta az alkalmazások felsorolását. A Quizlet alkalmazásban az oktató állíthat össze feladatokat a diákok számára, látássérülteknek is akadálymentes, főleg nyelvoktatásban használják, de reáltantárgyaknál is hasznos lehet.

Rozsmann Éva elmondta, hogy matematikát tanító pedagógusok PDF-ben átküldik az ábrákat (pl.: függvényeket), ezeket hőpapírra ki lehet domborítani, melyeket elküldenek vagy elvisznek a diáknak. Ez a legnépszerűbb, de egyszerűbb térképeket is kérnek így. Van, hogy szöveges magyarázatot is adunk hozzá szóban. Általában a témakör elkezdése előtt küldik el az ábrákat, amikre szükség lesz.

Schiffer Csilla elmondta, hogy jó lenne, ha a diákok a tankönyvekkel együtt megkapnák az adott tanév anyagrészeihez szükséges eszközöket. A tanterv most már egységes, így jobban fel lehet erre készülni a segédeszközökkel is, a látássérült diákok szempontjából ennek az egységesítésnek vannak előnyei, lehetne egy tanterv-adaptáció javaslatot készíteni és küldeni a pedagógusoknak, akár eszközkészletet vagy tapintható ábragyűjteményt is mellékelni. Ez tanév közben az utazó gyógypedagógusnak is segítené, mert legfeljebb kiegészítéseket kéne ehhez adnia.

Rozsmann Éva szerint az adaptációk egy részét fel lehetne tölteni egy adatbázisba a szövetség honlapjára, ebből már válogathatnának a tanárok, hogy mire van szükségük.

Sebesi Éva, az MVGYOSZ adaptáló csoportjának vezetője elmondta, van olyan iskolával kapcsolat, ahol most van először látássérült diák, és semmilyen információval nem rendelkeznek. Az új tantervhez új tankönyvek is tartoznak, azonban vannak olyan tanárok, akik még használják a régebbi könyveket is, amiket a KELLO elvileg már nem rendelhet meg. A probléma az, hogy a KELLO ugyan megrendelheti ezeket, de senki nem fizeti ki, mivel a tankönyv listán már nincsenek rajta.

Kovács Kriszta ez ügyben javasolta a kapcsolatfelvételt Kiss Lászlóval, az EMMI gyógypedagógiai és integrált oktatásért felelős személyével.

Schiffer Csilla szerint a kerettanterven belül az integráló iskoláknak kell egy alternatív tantervi kiegészítést tenni. Érdeemes lenne megnézni, hogy ez a gyakorlatban hogyan valósul meg. Ehhez is lehetne ajánlást készíteni és tapasztalatcserét kezdeményezni az iskolák között. Így lehetne megtalálni a tanterveknek azon pontjait, ahol megjelenik az eszközszükséglet.

Úgy a beszélgetés, mint maga a projekt is számtalan új gondolatot hozott elő. Ha valaki szeretne ennek a kreatív csapatnak a részese lenni, csatlakozzon a következő Együtt a jövőnkért alkalomhoz, mely november végén

kerül megvalósításra. Az eseményről hírt fogunk adni az MVGYOSZ információs felületein.

Sikeress volt az Együtt a jövőnkért novemberi online találkozója 1. rész

Megvalósult az idei év utolsó Együtt a jövőnkért online találkozója, melyen több mint 30 szakember vett részt az ország egész területéről. Az eseményen szinte minden szakterület képviseltette magát, így számos aktuális kérdés került megvitatásra.

Az esemény hivatalos része ismét Németh Orsolya, az MVGYOSZ szakmai vezetőjének beszédével kezdődött, melyben egy jó hírrel köszöntötte a résztvevőket.

Az októberi Együtt a jövőnkért találkozón többen felhívták a figyelmet, hogy néhány látássérült diák tankönyv nélkül kezdte a tanévet. Ennek mi az oka?

Vannak olyan tankönyvek, amelyeket a pedagógusok még használnak, de már nem szerepelnek a hivatalos tankönyvjegyzékben. Így a KELLO-n keresztül már nem rendelhetőek meg térítésmentesen. A nem tankönyvnek minősülő könyveket az ép látású diákok beszerezik felsőbb évestől, a könyvtárból, vagy máshonnan. Viszont a látássérült diák könyv nélkül marad, mivel az iskola nem fizeti ki az adaptáció költségét. Az MVGYOSZ lehetővé szeretné tenni, hogy ha a könyv már korábban adaptálásra került, akkor oda tudja adni a diáknak. Így jelenleg ennek a jogi hátterét vizsgálják az MVGYOSZ szakemberei.

A köszöntő után Puskás Anett, az MVGYOSZ ifjúsági referense a tudás megosztásának fontosságáról beszélt. Az elmúlt években számos tudásbázis jött létre, s jön létre napjainkban is. Nem szabad hagyni, hogy ezek feledésbe merüljenek, fontos, hogy tudatosan használjuk és terjesszük őket. A Reál(is) jövő projekt szakembereinek kutatómunkája során arra is fényderült, hogy több hasonló bázis is van, mégis, akinek szüksége lenne az információra, nem mindig találja meg. Így fontos cél, hogy ezeket a tudásbázisokat és azok tartalmát nyomon tudjuk követni. Ehhez elengedhetetlen a megfelelő együttműködés a szervezetek, intézmények között.

A tudásmegosztás tökéletes színtere volt a novemberi alkalom, hiszen jelen volt többek között gyógypedagógus szakember és hallgató, középiskolai és egyetemi tanár, egyesületi munkatárs, korrepetálással foglalkozó és informatikai támogatást nyújtó alapítványok munkatársai, látássérült személyek elemi rehabilitációjával foglalkozó munkatárs, esélyegyenlőségi koordi-

nátor, érdekvédelmi szakember. Olyan jelentkező is volt, akinek nincs még tapasztalata látássérült diákokkal kapcsolatban, de érdekelt a téma.

Az esemény első felében megvitatásra kerültek az előzetesen beküldött kérdések és javaslatok.

Egy baráti kör létrehozását javasolta az egyik jelentkező, melyben jelenlegi és egykori középiskolások segítik egymást, látó és látássérült fiatalok egyaránt a tagjai lennének. Ehhez hasonló segítő csoport a Facebook platformon a Jelenlegi és egykori integrált látássérült személyek csoportja, ahol leginkább látássérült személyek segítik egymást az élet szinte minden területén. Dr. Gombás Judit egyetemi oktató egy alternatív megoldást javasolt, melyben idősebb diákok segítik a fiatalabb tanulókat. Ez inkább páros munka, mint csoportos, de mindenképpen hasznos lehet. Az idősebb diák közösségi szolgálat órájához ezt be lehetne számítani. Puskás Anett szerint ezzel kapcsolatban érkeztek már negatív visszajelzések is, miszerint a látássérült diákokat csak a közösségi szolgálati órák miatt segítették, és kényszerhelyzet alakult ki. De ha megfelelően körül van határolva a mentorálás, ebből születhet egy nyer-nyer helyzet.

Menyhártné Sári Anita középiskolai tanár elmondta, hogy az intézményükben segítik a diákok a látássérült diákokat és ez egy jól működő dolog. Viszont nem tudják elszámolni IKSZ órákban, mivel az iskola csak bizonyos százalékban igazolhatja az órákat a saját diákjainak.

Nemes-Nagy Tünde, a Szabolcs megyei Egyesület elnöke elmondta, hogy ők szívesen igazolják az órákat, ha egy oktatási intézmény megkeresi őket. Látássérült diákok számára náluk is van lehetőség közösségi szolgálatra. Bögyös Zoltán, a Baranya megyei Egyesület elnöke elmondta, hogy az egyesületben már zajlott is hasonló IKSZ együttműködés, melyben egy diák egy másik diákokat segített a tanulásban. Az MGVYOSZ támogatja, hogy a tagesületek vállalják fel ezt a lehetőséget és koordinálják a folyamatot.

Ismét szóba jött az írásbeli feladatlapok és a szóbeli tételek adaptációja. Rozsmann Éva gyógypedagógus elmondta, a tanárnak van lehetősége jelezni a tanmenetben, ha egy adott témát nem tanít a látássérült diáknak. Ebből az érettségiben ő nem kérhető számon látássérültsége miatt. Matematikából például vannak olyan témakörök, amelyeket egyszerűen nem lehet átadni teljeskörűen egy látássérült diáknak a jelenlegi integrált oktatásban. A szóbeli tételsor kialakítása, adaptálása miatt mindenképpen egyeztetni kell a diák gyógypedagógusával. Az elmúlt évek adaptált írásbeli érettségi feladatlapja- it bárki elkérheti az MGVYOSZ-tól, ugyanis az Oktatási Hivatal ezt lehetővé teszi. <https://jovokilatasai.mvgyosz.hu/2020/06/04/elerheto-adaptalt-erettsegi-feladatlapok/>

Nyelvünk csodái, irodalmunk szépségei

A hangoskönyv készítésének receptje Nóra módra

Végy egy csipet mazochizmust, egy csipet egoizmust, tegyél hozzá szükség szerinti, azaz rengeteg csipet empátiát.

A következő sorokból az is kiderül, hogy főzök.

2018 márciusa óta most készül a 7. könyvem. Bizony, könyvem, mert a magaménak tekintem. Egész más a kapcsolatom azzal a könyvvel, amit mások számára olvasok fel. Sokkal bizalmasabb.

Na, de ki is vagyok én?

Nekem tökéletesen tökéletlen család – 3 gyerek, 5 unoka, türelmes férj – és egy izgalmas, de már lezárt pályafutás jutott, ami után az ember lánya keresi azt az elfoglaltságot, amivel úgy érzi, még hasznos tagja lehet a társadalomnak, na meg önmagának is.

Mondják, túltengő empátikus képességgel rendelkezem.

Való igaz, már gyerekkoromban én is sírtam, ha a másik gyerek rázendített. Később azt vettem észre, hogy egyre többen osztják meg velem ügyesbajos dolgaikat. Állítólag jó hallgatóság vagyok.

Aztán valahogy jöttek a karitatív feladatok, a ruhagyűjtéstől kezdve az alapítványok, egyesületek, civil szervezetek támogatásán át a saját alapítványok létrehozásáig.

Segíteni, meghallgatni, támogatni az évek során teljesen természetes lett. Miért jelentkeztem felolvasónak?

Mondják, véletlenek márpedig nincsenek. Kezdődő depresszió jeleit véltem felfedezni magamon, amikor megláttam Hornai Gábor, egyik kedves barátunk facebook oldalán, hogy elkészült egy hangoskönyvvel. Hogy mivel? És hogyan? És kiknek? És egyáltalán. Én is, én is, én is akarom!

Éreztem, hogy ez kell nekem, éreztem, hogy valahol bujkál bennem egy emlék, ami arra ösztönöz, hogy jelentkezsek.

Aztán beugrott.

Volt egy tüneményes kollégám. Informatikus. Endrének hívták. Fiatalon vesztette el a látását. Nos, Endre nap mint nap Miskolcra vonattal járt be Budapestre dolgozni. Nem volt kutyája. Mikor kérdeztem, vajon miért, azt mondta, hogy csak akadályozná a mozgásban. Aztán azon kaptam magam, hogy együtt nevetünk a viccein, meg hallom, azt mondja a Lacinak: „Na, és azt láttad, tudod, abban a filmben azt a nagy mellű csajt?” Máskor meg úgy kellett a lépcsőn rászólnom, Endre, könyörgöm ne rohanj, nem érlek utol. És tőle tanultam, hogy kell megsózni a zöldpaprikát. Vágd le a fejét, szórd bele a sót, jól rázd össze.

Na, de a lényeg: Endre rengeteget dolgozott, tanult, kutatózott, amihez folyamatosan használta a számítógépet. Nem szerette a fejhallgatót, így órákon keresztül volt alkalmam hallgatni azt a monoton gépi hangot, amely felolvas-ta neki az információkat.

Nos, amikor jelentkeztem, eszembe jutott Endre. És az a rengeteg látássérült ember, akik nem szeretnék ezt a gépi hangot hallani, akiknek egyszerűen csak egy élő, lélegző – ott ül az ágyam mellett, szinte érzem a jelenlétét – emberre van szükségük.

Vajon hány látássérült ember él ma Magyarországon? Ha jól tudom, 90.000. Az MVGYOSZ-nak pedig 15.000 tagja van. Úgyhogy végtelenül fel-emelő kezdeményezésnek tartom, hogy Bodor Tibor unokája, Puskás Kata Szidónia megalapította a nagypapa nevével fémjelzett kulturális egyesületet, ahol hozzám hasonló felolvasók várják, hogy szebbé tehessék a látássérült irodalomkedvelők mindennapjait.

Mit olvasok?

Mindent. Komolyan. Mesétől kezdve a fantasztikus irodalmon át a sza-

kácskönyvig. Amire szükség van. Legutóbb Frei Tamás Babeljét és Saly Noémi Szerzetesek asztalánál c. könyvét.

Igyekszem a kérésekből teljesíteni.

Így olvasom a Dűne trilógiát. Az első kötetten már túl vagyok. Kapaszkodni tessék: 35 óra csak a hanganyag. Mivel a könyveimet én magam szerkesztem/vágom, ez sokkal, de sokkal több idő. (Óriási elismerésem amúgy a technikusoknak.)

Nem vagyok egy feladós típus, de sokszor felmerült bennem, hogy ha hivatásos lennék, veszélyességi pótlékot kérnék – főleg, mikor megláttam, hogy a rengeteg többszörösen összetett mondat egyikében megint jönnek a hrethgerek és a thlulaxiak.

Szóval ilyenkor jobb, ha kicsit pihenünk.

Ha esetleg kíváncsi valaki, mi történik, amikor mégsem tartok pihenőt... Nos, először jön a krákogás, a rekedtség, aztán égni kezd a szemem, majd könnyezni. Kezdem elrontani a hangsúlyt. Hát újra. Aztán már a szavakat is. Hát újra. Sóhajtozok, csettintgetek, majd halkán, de biztosan kezdem szidni magamat, amit kísér a kétségbeesés, hogy ez nekem soha, de soha nem fog sikerülni, tizedszer olvasom már ugyanazt az összetett mondat-cunamit, de muszáj, mert már csak egy oldal van a fejezet végéig, hát csak nem most hagyom abba?! Bevallom, volt, hogy röpült a könyv, csordult a könny.

Pláne, amikor már majdnem a könyv (nem a fejezet) vége felé panaszolod a fiadnak ezeket a nyelvtörő kifejezéseket, amiket most próbálsz ezredszer kiejteni, és ő közli sztoikus hangon, na, de anyukám, az nem tlulax, hanem tlajlax. Anyám borogass! Hogy én miért oroszul meg franciául tanultam angol helyett?

Hát, kedves olvasó! Ha hallasz egy csattanást, az csakis a technika ördöge lehet. Bocsánat érte! Kérem a türelmedet, érezd, hogy ott ülök melletted, és bár nem vagyok se színész, se képzett felolvasó, amit teszek, azt szívből teszem.

Szeretettel: *Pászti Nóra*

Kondra Katalin: Ha a karácsonyfa mesélni tudna...

Ilyenkor sokaknak eszébe jut, milyenek voltak a régi, gyermekkori karácsonyok.

Szenteste, amikor a kis fát a gyermekeim feldíszítették és megállapítottuk, hogy nem a méret a lényeg, mert szebb lett, mint a tavalyi plafonig érő. Eszembe jutott, gyermekkoromban nekünk mindig két karácsonyfánk volt.

Ez a hagyomány mindaddig kitartott, míg volt a családban kisgyermek, aki elhitte, hogy a karácsonyfát az angyalok hozzák.

Nem volt szokás viszont az ajándékozás, csak mi a húgommal kaptunk mindig valamit, mert mi voltunk a legkisebbek. Általában ilyenkor lett új kabátom, mert a tavalyit már kezdtem kinőni, de egyszer hajás babát is kaptam, és az olyan csodálatos emlék ma is, hogy verset írtam róla.

Most, hogy visszagondolok, érzem, kellett a két fa, mert a plafonig érő gyönyörű, a tisztaszoba éke lett és tilos volt addig hozzá nyúlni, míg a házszen-teléskor meg nem szentelődött.

A kis fa, a nappali szobában, a szekrényen kapott helyet, arról szabad volt cukrot enni, és bármikor gyönyörködhettünk benne, de én akkor úgy éreztem, mi nagyon gazdagok és jók vagyunk, hogy az angyalok mindig két fát hoznak.

Bizonyára nem gondoltátok, de nekem a szaloncukor evés volt az elsőszámú karácsonyi foglalatosságom. Komoly feladat volt ez, mert minden darab felett testvériesen osztozkodni kellett, így tanulgattam számolni: egy neked, egy neki stb... az összesen hat cukor.

A kis fáról két- három nap alatt el is tűnt a szaloncukor, ezért aztán nagyon vártuk a házszen-telést, hogy a másik fáról is ehessünk.

A házszen-telés egyébként is nagy ünnepnek számított, ilyenkor a szüleim befűtötték a tisztaszobát, az asztalra fehér terítő, két gyertya közé feszület került, a porcelán tányérra gondosan összehajtogatott pénz, tiszteletdíj a szertartást végzőknek (pap, kántor, ministráns), a tányér jobb és bal oldalán némi aprópénz is oda volt készítve a hírvivő csengettyűsöknek.

Mi a húgommal a kapuban vártuk, mikor érkeznek hozzánk...

A megszentelt szaloncukor jobb ízű volt a többinél, gyorsan el is fogyott, a nagy fáról azonban a nagyobb testvérek szedhették le a cukrot, mi a húgommal tőlük kaptuk és én meg voltam győződve, hogy amíg szedik, eszik is, és így nekünk, kicsiknek kevesebb jut.

Amikor a fa jól ki lett fosztva, amikor csak az üres szaloncukros papírok lógtak rajta, szabad a gazda; módjára lehetett cukorra vadászni, ki, amit talált az az övé volt.

Mindez a 80-as években történt, amikor híján voltunk a bőségeknek. Akkoriban a szaloncukor ritka csemegének számított és mi kizárólag a konzum változatot ismertük.

Hajnali kávémm fölött merengve próbálok ünnephez illő komolysággal kutatni az emlékeim között, de csak ilyen mosolygásra készítő dolgok jutnak eszembe, úgy tűnik a komolysághoz kissé még fiatal vagyok.

Versvilág – Árvay Mária összeállítása

Smitnya Enikő: Régi idők karácsonya

Hajdanán a nagymamám,
a szép karácsony hajnalán,
csizmát húzott, szólongatott,
mintha most is hallanám.
Esik a hó, gyere kincsem,
hozd a szánkót! Ügyesebben!
Ródlin csúszni de jó volna,
havas már a bércek csúcsa!

Hajdanán a nagypapám,
a szép karácsony hajnalán,
műhelyében tűz pattogott,
fenyőfára talpat rakott.
Hozd a diót, csomagoljuk!
Karácsonyfát felállítjuk!
Meleg szobák ablakán át,
Jézuskára vár a világ!

Hajdanán az anyukám,
a szép karácsony hajnalán,
Kedves szóval ébresztgetett,
friss gesztenyét sütögetett.
Kicsi lányom, mondta halkán,
öltözz gyorsan, karácsony van!

Apu már a jó nagy hóban,
hócsatázna, de jó móka.

Hajdanán az apukám,
a szép karácsony hajnalán,
Kucsmát húzott, udvarra ment,
havat sepert, szeretgetett.
Gyere babszem! Ölébe vett,
hóembert is építgetett!
Nevettünk a görbe orrán,
seprű állt ki az oldalán,
de jó is volt, édesapám!

Nagyon régen hajdanán,
egy szép karácsony hajnalán,
Pattogó tűz melegében,
lelkünk boldog meghittségben,
karácsonyi fényességben,
kint a hideg hóesésben,
szánkózhatnánk nagymamám.
Kezem fogná nagypapám.
Édesapám hóemberén,
jót nevetne anyukám.

Palásti Katalin: Karácsony

Karácsony, karácsony
Egész évben erre vágyom.
Szeretet, szeretet,
Békesség legyen veletek.
Ünnep, ünnep,
Aki szeret, téged meglep.
Ajándék, ajándék

Ma szeretet azzá váljék.
Harag, harag
Kegyetlen, ha itt marad.
Bocsánat, bocsánat
Hozza neked a csodákat.
Öröm, öröm
A bánatot messzire űzöm.

Fény, fény
Ez a legszebb esemény.
Csoda, csoda

Szűnjön mindenki gondja.
Karácsony, karácsony
Légy boldog ma barátom.

T. Tamás Ferenc: Decemberi meleg

Sétálok a hirtelen jött decemberi melegben,
Miért is maradjak otthon, a fotelemben?
A természet nem érti ezt a szép napsütést,
A váratlanul jött léha megkönnyebbülést.

A liget fáai lehullatták mind a leveleiket,
Csupaszon várták a csontig hatoló hideget.
De helyette jött ez a hetyke kis napsütés,
A pár napos, langy-meleg enyhülés.

A bunda lehull az emberekről,
A forró csokoládé azért még előkerül.
Kürtős kalácsot eszik a jó nép,
Hozzá kis pálinkát ad a pincér.

Csak nézem ezt a vásári forgatagot,
Bár nem szeretem a pálinkaszagot.
Adjatok szeretetet egymásnak, emberek!
Ne legyetek sohase gyűlölt ellenfelek!

Szeretet kell és sok-sok megértés,
Meg egy nagy maréknyi együttérzés!
Így lesz kerek a karácsony ünnepe,
Ahogy az emberek megértése és szeretete.

Barna Józsefné: Januártól decemberig

Emlékezni régi januárra,
csodával nézni a jégvirágra.
Frissen, tavaszt idéző, didergő,
enyhébb február felé igyekvő.

Már engedni látszik a fagy, a rög,
téli álmát szövö a búzaföld.
Föld alól kacsintgató hóvirág,
hajlik karcsú dereka, oly vidám.

A hegyormon szikrázó fehér hó,
síelőknek játszó, parádézó.
Ó kedves március, szerethető,
könnyfakasztó telet feledtető.

Furakodik a pajkos április,
gazdaságban nem mindig fertilis.
Bolondozik, eget, földet becsap,
nem várt, szeles hóeséssel lecsap.

Szép május, az év legszebb hónapja.
Szerelem oltárán leróhatja,
mindazt a csodát, mit ember érez,
oly közel, majd-mindenki szívéhez.

Időzni sokáig itt szeretek,
versem, kis időre berekesztem.
Hozzad ringok, szelíd csónakommal,
folyt. köv. a többi szép hónapokkal.

Ígértem, visszajövök, itt vagyok,
jöttek a júniusi víg napok.
Zsendülő, piros gyümölcsök a fán,
az ágakon csicsergő kis madár.

Felhők között repülő gépmadár,
önfeledt gyermekkacaj, visszajár.
Július, hattyúk úsznak a tavon,

de szép volt a régi nyár, sóhajtom!

Augusztusban a kombájn arat,
a búzaszem vidám, frissen pattan.
Ígérkezik a gazdag, jó termés,
lesz hazánknak lágy, és finom kenyér.

Szól a csengő, vége van a nyárnak,
utat mutat költöző madárnak.
Szeptemberi, illanó napsugár,
forró, nyári öröm még visszajár.

Jó kedv, és kacaj a szőlőhegyen,
szájba is kerülnek édes szemek.
A bor, és mámor szerelmesei,
ahogy októberben szokott lenni.

Megérkezett a második "ember",
ő nem más, mint a ködös november.
A kandallóban táncot jár a láng,
ölelkező, szerető fiú, s lány.

Várakozással tele, december,
az évben, utolsó, kedves "ember".
Ölelkező, nagy, szeretet ünnep,
naponta elkel mindegyikünknek!

Hecz János Sándor: Szilveszter előtt

Talán kegyes lesz majd hozzánk a Teremtő?
Közelít nagyon már egy újabb esztendő.
Előtte búcsúzzunk méltón az óévtől!
Meg ne feledkezzünk sok nélkülözőről!

Nem maradt csak pár nap az óesztendőből.
Kevés jósnő él ma, ki sok jót jövendöl,

azoknak, kik ott, a hideg utcán élnek.
Tegyünk végre jót most! Hátha révbe érnek.

Meglehet nem kell több, pár apró gesztusnál,
felemelni őket, gyengén hónaljuknál,
jótettel, reménynél, nem kell többet adni!
És köszönetüket, szívvel kell fogadni.

Ha Szilveszter napján, ízes pezsgőt bontunk,
lényünk azt kívánja, jó nagyot mulassunk,
gondoljunk azokra, kiknek fedél sem jut!
Tőlük a szerencse, mint a jólét elfut.

Hiszem a jótettet egyszer visszkapjuk.
Nem lesznek út szélén, ha többé nem hagyjuk.
Emelem poharam eljövő új évre,
Talán megértünk már, igaz emberségre?

T. Tamás Ferenc: Szilveszteri kívánságok

December legeslegutolsó napján
Fognak a számok az óév óralap-
ján.

Nem tudom, hogy mit is ajánlhat-
nék,
Hogy kinek mit is kívánhatnék?!

A terhes anyának
gyors, könnyű szülést.
Az örökké dolgozó apának
több időt és szép fizetést.
A beteg nagymamának
egészséget és apró unokákat.
A szingli harmincas lánynak
egy jóképű, hűséges pasit.

Az elfáradt munkásnak
könnyű melót és jó főnököt.

A nyúzott könyvelőnek
örökké jó számokat.
Az éjszakás nővérnek
eseménytelen, nyugodt műszakot.
A túlórázó buszsofőrnek
kicsi forgalmat és jó utasokat.

Az álomkóros portásnak
nyugodt éjszakákat.
A friss könyvéért szurkoló írónak
nagy sikert és rengeteg olvasót.
Az agyonhajszolt tanárnak
jó diákokat és klassz osztályokat.
És végül e verset olvasónak
mindazt a jót, mit kívánni lehet.
Én így kívánok boldog új évet!
www.holnapmagazin.hu

Első a család

Braille-emlékermeseink 3. rész

dr. Kiss B. István

Dr. Kiss B. István ügyvédként dolgozott nyugdíjba vonulásáig. Praxisa mellett felvállalta a látássérült jogászpálánták és frissen diplomázott jogvégzett fiatalok segítségét, támogatva őket a jog útvesztőiben való eligazodásban, hatékony munkavégzésben.

Tevékenyen részt vett a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének 2004-2005-ös szervezeti átalakulásában, a megyei szervezetek egyesületté alakulásában. Tucatnyi egyesület köszönheti neki alapszabályát és más szabályzatait, amelyek azóta ugyan már többször változtak és átalakultak, de a vázuk még ma is az akkori alap. Rengeteg hasznos tanáccsal, fontos jogi segítséggel látta el az egyesületeket, azok munkavállalóit, vezetőit, ami a zökkenőmentes, sikeres működéshez elengedhetetlen volt.

Hosszú évekig volt az Informatika a Látássérültekért Alapítvány jogásza. Sokat tett azért, hogy az alapítvány külföldről segédeszközöket hozhasson be és szoftvereket honosíthasson. Vizsgálta a lehetőségek hátterét, bonyolította a jogi procedúrákat és segítette a jogszerű folyamatokat.

Közreműködött a Jerikó Keresztény Humán Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium létrehozásában, ahol több látássérült diák is végzett az évek alatt.

Még ma is figyelemmel kíséri a látássérülteket érintő szabályokat, azok módosulásait, és szívesen nyújt tájékoztatást az érintetteknek a Jogi Információs Csatornán (JICS levelezőlista).

Részt vett a Vakok Elektronikus Könyvbarátok Klubja civil társaság megalapításában. A társaság, illetve a látássérültek rendelkezésére bocsátotta saját elektronikus könyvgyűjteményét, mintegy 29.000 kötetet, amelyet a mai napig bővít, és hónapról hónapra megosztja az olvasókkal az ekönyvek levelezőlistán keresztül. A könyveket nemcsak megosztja, hanem javítja és tördeli is a kényelmesebb olvasás érdekében.

Sok vak és gyengénlátó ember Kisdokiként ismeri, hiszen évtizedeken keresztül nyújtott a hozzá forduló látássérült magánszemélyeknek is jogi segítséget.

Munkássága példa értékű valamennyiünk számára.

Sztakó Krisztina „Az év Bács-Kiskun megyei Önkéntese”

Hatalmas megtiszteltetés érte egyesületünket, különösképp oszlopos tagunkat, Sztakó Krisztinát, akit december 4-én egybehangzóan az „Év Bács-Kiskun megye Önkéntese”-nek választott a zsűri, ezen kívül pedig az „Év Ifjú Bács-Kiskun Megye Önkéntese” is kiválasztásra került.

A díjat a kecskeméti Nők a Nemzet Jövőjéért Egyesület fenntartásában működő Bács-Kiskun Megyei Család, Esélyteremtő és Önkéntes Ház alapította és valósítja meg 2017 óta. Célkitűzésük, hogy az önkéntesség december 5-ei világnapjához kapcsolódóan a társadalomban elismerjük az önkéntes tevé-

kenységet végzők lelkesedését és fáradozását. A díj egyben hozzájárul ahhoz, hogy az önkéntesség társadalmi megítélése még kedvezőbb legyen.

Egyesületünk rendkívül fontosnak tartja és egyben kiemelt területe az önkéntesség és szemléletformálás kérdése, történjen ez akárhol a világban, bármely egyesületnél. Az önkéntesség új szemléletet ad és olyan szemzőgből engedi láttatni egy bizonyos réteg mindennapjait, amit azelőtt nem volt lehetőségünk megismerni. A rászorulók önzetlen segítséget kaphatnak általa, ami nagyban hozzájárul életminőségük javulásához, de legalább ugyanennyi élményt nyújt az önkéntesnek; egy olyan érzelmi töltet, ami akár hosszú évekig elkíséri az embert és későbbi életére, világnézetére is kihatással lehet.

A Bácsvakok csapata ebben az évben pályázott először, s rögtön 4 személyt javasolt a díjra, olyan embereket, akik mind sokat tettek a megyében élő látássérültekért, s közülük a zsűri egyhangúlag Sztakó Krisztinát választotta a megtisztelő címre.

Krisztina a Magyar Vakok és Gyengénlátók Bács-Kiskun Megyei Egyesületének elnökeként 2004 és 2013 között alkotott maradandót, azóta viszont mint egyesületünk küldöttje és elnökségi tagja, valamint az országos elnökség tagja végzi önkéntes munkáját.

A kalocsai kistérség területfelelőseként helyi szinten szervezi a rendezvényeket, klubokat. A pályázatok figyelésében és megírásában is oroszlánrészt vállal, emellett az ESET NOD termékek kapcsolattartója, szerkeszti a megyei és az országos hírleveleket, archiválja a látássérültek nagyhírű folyóiratát, a 81 éves Vakok Világát, a látássérültek művelődését és lelki fejlődését elősegíti a www.irodalmisarok.eu irodalmi portál segítségével, valamint a www.olvasok.net elektronikus könyvtár üzemeltetésével.

Példaértékű életet él, noha teljesen vak, nem a bezártságot és a beletörődő kirekesztettséget választotta. Dolgozik, idős szüleit ápolja, sokat tesz az egyesület elismerésének és jó hírének érdekében. Fontosnak tartja akár személyes tapasztalataival, jó gyakorlat bemutatásával a látássérültek szemléletformálását, hogy nyitottak és tevékenyek legyenek a maguk helyén és helyzetében, nyissanak a teljesebb élet felé.

Krisztina, büszkék vagyunk rád, szívből gratulálunk! Munkádhoz további sok sikert és jó egészséget kívánunk!

Lázár Klaudia, az egyesület munkatársa

A jogi személyekre vonatkozó újabb eltérő szabályok léptek hatályba

A veszélyhelyzet ideje alatt ismét eltérő szabályok vonatkoznak a jogi személyekre, köztük az egyesületekre is. Alább röviden ezekről ejtünk szót.

A kormány a koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása érdekében november 4-től ismét veszélyhelyzetet hirdetett ki. Erre figyelemmel született meg a jogi személyekre is vonatkozó, működésüknek a veszélyhelyzet ideje alatti eltérő szabályait rögzítő 502/2020. (XI. 16.) kormányrendelet, melynek rendelkezéseit 2021. február 8-áig kell alkalmazni.

Mindenekelőtt fontosnak tartjuk annak hangsúlyozását, hogy a jogi személy döntéshozó szervének (egyesület esetében közgyűlés), illetve ügyve-

zető szervének (egyesület elnöksége) ülése ismét nem tartható meg a tagok személyes részvételével akkor sem, ha az ülést e rendelet hatályba lépésekor (november 17.) már összehívták.

Ahogy azt már a korábbi veszélyhelyzet időtartama alatt megszoktuk, a jogi személyek döntéshozó, illetve ügyvezető szervének üléséhez sor kerülhet úgy, hogy az ülésen a tag elektronikus hírközlő eszköz igénybevételel vesz részt, de – például az egyesületek esetében – üléshez nélküli döntéshozatalra is van lehetőség. Ez akkor is igaz, ha a jogi személy létesítő okirata e lehetőségekről és azok feltételeiről nem, vagy a rendeletben foglaltaktól eltérően rendelkezik.

Az egyesületekre vonatkozóan a most tárgyalt kormányrendelet lényegében a korábban kihirdetett veszélyhelyzet idején hatályban volt, a személy- és vagyonegyesítő szervezetek működésére vonatkozó eltérő rendelkezésekről szóló 102/2020. (IV. 10.) kormányrendelettel azonos rendelkezéseket tartalmaz. Emiatt az egyesület működésének egyes kérdéseire vonatkozóan fenntartjuk, illetve ajánljuk olvasóink figyelmébe „Az egyesületek működésére vonatkozó eltérő szabályok veszélyhelyzet idején” című, az MGVYOSZ honlapján és a VV-ben korábban megjelent írásunkat is.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

A forma változott, a mérték maradt

Változtak a fogyatékos adózók adókedvezményeit érintő szabályok!

A Magyar Közlöny 261. számában jelent meg az egyes adótörvények módosításáról rendelkező 2020. évi CXVIII. törvény, amely – a személyi jövedelemadóról szóló törvény módosításával – egyebek mellett – a súlyosan fogyatékos magánszemélyekre vonatkozó adókedvezmény rendelkezéseit is megváltoztatta. Alább ezen új szabályokat ismertetjük röviden.

Mint az az érintettek által bizonyára ismert, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) alapján a súlyosan fogyatékosnak minősülő magánszemélyek adózásuk során adókedvezményként az ún. személyi kedvezményt érvényesíthetik.

Ez mostanáig azt jelentette, hogy a súlyosan fogyatékos adózók összevont adóalapjuk adóját havonta az adóév első napján érvényes havi minimálbér 5 százalékának megfelelő összeggel csökkenthették (személyi kedvezmény).

A számok nyelvére lefordítva az idei évre vonatkozóan ez azt jelentette, hogy az ez évre érvényes 161.000 Ft összegű minimálbér 5%-ával, vagyis 8050 forinttal volt csökkenthető havonta a számított adója a súlyosan fogyatékos adózónak.

A személyi kedvezmény a jövőben is megmarad, azonban az – az eddig megszokottakhoz képest – más módon lesz érvényesíthető. A 2021. január 1-jétől bekövetkező változások alapján a személyi kedvezmény a családi kedvezménnyel, illetve az első házások kedvezményével együtt az összevont adóalapot csökkentő kedvezmény lett. Ez azt jelenti, hogy a súlyosan fogyatékos magánszemély ezután az összevont adóalapját csökkentheti a személyi kedvezménnyel oly módon, hogy ez a kedvezmény az első házások kedvezményét és a családi kedvezményt megelőző sorrendben érvényesíthető.

A személyi kedvezmény mértéke havonta a minimálbér egyharmada száz forintra kerekítve, ami 161.000 Ft minimálbér esetén 53.700 Ft. Valójában ez az az összeg, amelyre eső 15%-os mértékű személyi jövedelemadót az érintettnek nem kell megfizetnie. 53.700 forintra eső adó 8055 Ft, vagyis az adóalap csökkentésével érvényesíthető kedvezmény lényegében megegyezik az eddig az adóból érvényesített kedvezmény mértékével.

Ahogy eddig, a jövőben is az minősül súlyosan fogyatékos magánszemélynek, aki az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmény igénybevétele szempontjából a súlyos fogyatékoságnak minősülő betegségekről szóló kormányrendeletben említett betegségben szenved, továbbá, aki rokkantsági járadékban vagy fogyatékosági támogatásban részesül.

A fent leírtak alapján, ha az adózó személyi kedvezményre és például családi kedvezményre is jogosult, mert mondjuk fogyatékosági támogatás mellett rokkantsági járadékban részesül, vagy gyermeket nevel, elsőként a személyi kedvezményt, majd azt követően a családi kedvezményt tudja érvényesíteni.

A kedvezménnyel kapcsolatos módosításokat a jogalkotó technikai egyszerűsítéssel indokolta. Ahhoz, hogy az adókedvezményt a kifizető (munkáltató) az adóelőleg levonása során figyelembe tudja venni, az adózónak adóelőleg-nyilatkozatot kell tennie, akár írásban a munkáltatójánál, akár az erre a célra létrehozott elektronikus felületen az adóhatóság felé.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota jogtanácsos

Kiből lehet vakvezetőkutya?

A napokban a Facebookon közzétett egyik posztunk kapcsán sok követőnkben felmerült a kérdés, hogy vajon mitől függ, hogy egy kiskutyából lehet-e vakvezetőkutya. Ezért most erről mesélünk.

Ma már sokan tudják, hogy bizonyos kutyafajták, méretük és képességeik okán, alkalmasabbak vakvezetőnek, mint mások. Egyáltalán nem véletlen, hogy a legtöbb munkakutya-típus esetében megvannak a népszerű fajták, melyek azonban a tapasztalatok felgyülemelésével és a tudomány fejlődésével időnként le is cserélődnek. Így lehetséges, hogy míg a XX. században hosszú évtizedekig a németjuhász volt gyakorlatilag egyeduralkodó a vakvezetőkutyák között, mára a labrador retriever örvend szinte kizárólagos népszerűségnek.

A fajta azonban egyáltalán nem minden. Ahogy minden más munkakutya esetén, a vakvezetőkutyáknál is fontos a megfelelő vérvonal, a munkájuk jellegéhez illeszkedő temperamentum, továbbá természetesen a kifogástalan egészségi állapot. Ezek együttes fennállása sem jelent azonban garanciát arra, hogy az ezen adottságokkal rendelkező egyedekből egytől egyig jó vakvezetőkutya válik.

A vakvezetőkutya feladata az egyik legösszetettebb a munkakutyák között. Mindennapjai során számos különféle helyen, helyzetben és feladatban kell helytállnia. Részt kell vennie a gyakran zajos és váratlan akadályokkal vagy történésekkel teli utcai forgalomban, utaznia kell autóban vagy a közösségi közlekedés járművein, be kell lépnie üzletbe, hivatalba, lakásba, irodába, oktatási vagy egészségügyi intézménybe. Találkoznia kell ismerős és idegen emberekkel, felnőttekkel, gyerekekkel, idősekkel; olyanokkal, akik szeretik a kutyákat és olyanokkal, akik tartanak tőlük. Találkoznia kell más állatokkal is, például házikedvencként tartott kutyával, macskával, nyúllal, madárral, olykor másik vakvezetőkutyával. Emellett madarak, macskák vagy kutyák bármikor szembejöhetnek az utcán is, miközben ő vezető munkáját végzi. Előfordul, hogy egészen különös helyekre visz az útja, például egy kilátó tetejére, két irodaépület közti üvegfalú függőfolyosóra, ingatag fahídra, rácsos lépcsőre vagy a vízen himbálódzó hajóra. Neki pedig nem csupán fegyelmezettségét kell megőriznie minden ilyen helyzetben, hanem még felelős feladatát is el kell látnia, azaz az akadályok jelzésével és kerülésével, illetve a megfelelő támpontok és helyek megtalálásával biztonságosan kell vezetnie látássérült gazdáját. Ebből a fegyelmezett magabiztosságból nem zökkentheti ki sem egy mentőautó szirénája, sem egy elé guruló labda, sem egy felé nyújtott finom falat.

A fentiekből már bizonyára sokan következtettek arra, hogy mi mindent kell vizsgálni akkor, amikor a vakvezetőkutyának alkalmas kölykök kiválasztásáról döntenek a kiképzők. Egyáltalán nem mindegy, hogy a kutya hogyan reagál erős zajokra, váratlan fény- és hanghatásokra, idegen állatokra, játékra,

kisgyermemekre, furcsa járású idősekre, bizonyos természeti jelenségekre. Meg kell figyelni, hogyan viseli a magasságot, az alatta mozgásba jövő vagy instabil felületeket, a járművek váratlan manővereit. Természetesen mindezt megismertetik velük már az önkéntes kölyöknevelők is, ezért is fontos, hogy a nevelés során minél ingergazdagabb környezetet biztosítsanak a kiskutyák számára. A leendő vakvezetőkutyák részben tehát megszokhatják és meg is szokják ezt a sokféle ingert és helyzetet, ám lehetnek olyan erős félelmeik vagy olyan sajátos viselkedési mintázataik, melyek oldása nehéz vagy szinte lehetetlen.

Az MVGYOSZ Vakvezetőkutya-kiképző Központjának munkatársai a Kölyöknevelési Program keretében egy etológiai tapasztalatokon alapuló kölyökkori tesztsorozatot alkalmaznak annak eldöntésére, hogy a nálunk születő vagy az általunk megvásárolni tervezett kölykök közül melyek lesznek jó eséllyel alkalmasak vakvezetőkutyának. Ezek a vizsgálati módszerek több lépésben mérik a kölykök különböző környezeti ingerekre adott reakcióit és azok változását. A tesztelés során a szakemberek alaposan megfigyelik az emberrel való kapcsolatfelvételt, a környezeti ingerekre adott reakciókat, illetve a kiskutyák válaszát az eléjük állított mesterséges problémákra. A teszteredmények felül nélkülözhetetlen vakvezetőkutya-kiképző munkatársaink jelentős tapasztalata, illetve az MVGYOSZ Vakvezetőkutya-kiképző Központjának elmúlt több mint negyven éves története során felhalmozódott szaktudás ahhoz, hogy a legmegfelelőbb egyedeket választhassuk ki és vonjuk be a kiképzési programba.

Természetesen egy nyolchetes kölyökről még nem tudhatjuk biztosan, hogy segítőkutyaként milyen területen dolgozhat majd a legnagyobb hatékonysággal, ám ezek a tesztek és megfigyelések már ilyen kis korban is valószínűsítenek egyfajta általános alkalmasságot. Mindennek pedig azért

van nagy jelentősége, mivel a vakvezetőkutyák kiképzésére rendkívül sok időt és energiát, nem utolsósorban jelentős anyagi forrásokat kell fordítani a biztos siker érdekében. Az pedig egyáltalán nem mindegy, hogy milyen kiskutyákba fektetik munkatársaink ezt a rengeteg erőforrást.

A kölykök nyolchetes koráig elvégzett tesztelés természetesen még csak az első állomás a vakvezetőkutyává válás rögös, de izgalmas útján. Az ezt az akadályt sikerrel vevő kiskutyákra még számos egészségügyi és egyéb alkalmassági próba vár egészen addig, míg másfél-kétéves koruk környékén a kiképzésből egy látássérült ember mellé kerülhetnek, mint komoly, felelős és felkészült négylábú segítőtársak.

Németh Orsolya szakmai vezető

Tuti tippek, rövid hírek

Tájékoztatás az MGVYOSZ szolgáltatásainak működtetéséről

Személyesen nem, de online és postai úton továbbra is ügyfeleink rendelkezésére állunk!

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége telephelyén 2020. december 7-től nem vehetőek igénybe személyesen a szolgáltatások. A Braille-könyvtárból és a Hangoskönyvtárból továbbra is postai úton lehet kölcsönözni a könyveket. Javasoljuk, hogy vegyék igénybe az online elérhető hangoskönyvtárat, melyet az MGVYOSZ Hangoskönyvtára néven tudnak ingyenesen letölteni az App Store vagy a Play áruházakból. Az alkalmazásban több mint 3300 mű érhető el. Az alkalmazást érvényes tagsági jogviszonnyal rendelkező személyek, illetve azok tudják igénybe venni, akik igazolják látássérültségüket.

A segédeszközbolt sem fogad személyesen vásárlókat, javasoljuk, hogy vegyék igénybe a webáruházat a bolt.mvgyosz.hu oldalon. Azon vásárlók, akik törzsszám és e-mail cím megadásával igazolják tagsági jogviszonyukat, kedvezményes tagi áron tudnak vásárolni.

A jogsegélyszolgálat és az Okosklub munkatársai telefonos és e-mailes megkereséseket tudnak fogadni.

A Távszem szolgáltatás továbbra is zavartalanul működik, az operátorok örömmel várják az önök hívásait a mostani nehéz időszak alatt is.

A Braille-ben készülő újságok esetében nem lesz változás, azt minden előfizető időben megkapja a megszokott módon.

Az MVGYOSZ ügyfélszolgálatunk csak telefonos és e-mailes megkereséseket tud fogadni. Az ügyfélszolgálat az alábbi időpontokban érhető el:

hétfő: 8:00 – 16:00 óra,

kedd: 10:00 – 18:00 óra,

szerda: 8:00 – 16:00 óra,

csütörtök: 9:00 – 17:00 óra,

péntek: 8:00 – 13:00 óra között.

Megértésüket köszönjük!

dr. Nagyné Berke Mónika szolgáltatásvezető

Frissült a BlindShell szoftvere

Az MVGYOSZ által honosított BlindShell Classic nyomógombos okostelefon használhatósága jelentősen javult, még több kényelmi funkció vált elérhetővé.

Az MVGYOSZ segédeszközboltjában és webáruházában kapható magyarul beszélő BlindShell Classic nyomógombos okostelefon szoftverén a fejlesztő jelentős újdonságokat vezetett be, illetve javításokat végzett el. A szoftverfrissítésről minden BlindShell tulajdonos kap értesítést, és a frissítést a készülék automatikusan elvégzi.

Az alábbi funkciók kerültek frissítésre:

Bejövő és kimenő hívások statisztikája

Választható hangulatjelek beszúrási lehetőségének támogatása

Pontosabb helyzetmeghatározás

Hangrögzítőnél „pillanat-állj” funkció elérése felvétel közben

További email-szolgáltatók támogatása

Javított hálózati beállítások

VoLTE beállítások lehetősége

A készüléket megvásárolhatják a bolt.mvgyosz.hu webáruházban.

A kedvezményes ártámogatásról az alábbi linken tájékozódhat:

<https://www.mvgyosz.hu/hirek-hu/unnepi-ajanlat-artamogatassal-kaphato-a-blindshell/>

dr. Nagyné Berke Mónika szolgáltatásvezető

A fekete péntek nyertesei

Az MVGYOSZ webáruháza első alkalommal csatlakozott a Black Friday kezdeményezéshez, mely minden előzetes várakozást felülmúló, óriási vásárlói számot hozott.

Az MVGYOSZ webáruházában a fekete pénteken több mint 70 vásárlót regisztráltunk. Nagy volt a kereslet a drágább beszélő segéd-

eszközök iránt, de a pár forintos termékek közül is igen sok gazdára talált.

Az online bolt nemcsak ezen a napon regisztrált kiemelkedően sok vásárlót, hanem a szürke hétköznapokon is sokan felkeresik a weboldalt és leadják rendelésüket. Az október 15-i indulás óta már több mint kétszáz vásárlót szolgáltunk ki. Ami különösen nagy öröm számunkra, hogy sok visszajelzés érkezett a bolt.mvgyosz.hu oldal használhatóságáról. Rengeteg javaslatot kaptunk a továbbfejlesztésre, és ha valaki valamilyen anomáliát észlelt, és azt azonnal jelezte is a számunkra, mi pár percen belül kijavítottuk. Köszönjük minden vásárlónak a véleményt és a konstruktív hozzáállást!

A fekete péntekhez kapcsolódóan nyereményjátékot is hirdettünk. A november 27-én, pénteken érvényes rendelést leadott vásárlók között három darab vásárlási utalványt sorsoltunk ki, melyeket 2021. december 31-ig lehet levásárolni az MVGYOSZ segédeszközboltjában. A szerencsés nyertesek névsora: Ligetvári Csabáné, Musitzné Pál Renáta és Paukovits Judit.

A nyerteseknek ezúton is szívből gratulálunk!

dr. Nagyné Berke Mónika szolgáltatásvezető

Társas barangoló

Kapitány a fedélzeten 8. rész

Június 26 – Csütörtök

„Reggel” a szokásos időben keltem. Az otthoni 7:15 már számomra majdnem késői kelés, de Zoli álmos tekintettel közölte, hogy negyed négy van, így

átállítottam az óráimat helyi időre, majd ettől nem zavartatva magam átmentem a szinte luxusnak számító szomszéd helyiségbe, a zuhanyzóba. Mivel a hajón még nem alakult ki a használható állapot, így a kikötői fürdő öltözőjében aludtunk. Frissítő tisztálkodás után a hajón folytattam a villamos kötődoboz tisztázását. Most 5:25 -van, Zoli még alszik, és épp ezt a hajónapló bejegyzést írom!

Most csütörtök este 20:17 helyi idő van, ami Magyarországon már péntek hajnali 0:17.

Egy kicsit abbahagytuk a melót, hogy levelet küldjünk és fogadjunk, ami azzal járt, hogy fél órát rollereztünk egy hegyre felfelé a Sisimiut Hotelhez, ahol némi díj mellett használhatjuk a helyi wifit és közben akár a helyi tévét is nézhetjük. Kizártak minket a fürdő mellékhelyiségéből, így ma kénytelenek leszünk a hajón aludni. Ez nem lenne baj, de pl. még az ágyak nem megközelíthetőek, akkora a rumli. Ha hazaérünk, munkás este elé nézünk.

A rádió és egyéb elektronikák beépítése jól halad, miközben Zoli az ablakok tömítésének cseréjén dolgozik. Holnap reggel a dagállal megy a hajó a vízre, de addig még sok dolgunk van. Ma összesen egy reggelire, meg egy uzsonna/vacsora zacskóslevesre hagytuk abba a munkát, szóval melós nap volt.

Estére jött egy kis eső, de dél körül kifejezetten szép idő volt, igaz a kabát akkor is kellett az 5°C-os levegőben.

Június 27 – Péntek

Gyönyörű reggelre és erős fejfájásra ébredtem ma reggel. Ráadásul Zoli „eldugta” a mosdó kulcsát a nadrágja zsebébe, így az alapvető szükségletek ellátása érdekében először végig kellett kutatnom mindent a kulcsért, majd lemászni a létrán és elsétálni a hajnali hűvösben a mosdóba. Némileg kompenzálta a negatív ingereket a hihetetlen látvány: a hajóból kilépve a kristálytiszt levegő és a szikrázó napsütés hatására a távoli hegyek minden vonulata élesen látszott, míg a színesre festett házak képe szinte „beleüvöltött” a szemembe. Liechtensteinben éltem meg néhányszor ilyesmit, amikor azt érzi az ember, hogy a látási viszonyok alapján akár Budapestig is ellátathatna. A fejfájásom csillapodott valamelyest, mire végeztem a reggeli fürdéssel, de nem voltam százas; a fürdőben leejtettem minden ruhámat a kétes tisztaságú és a fürdéstől nedves padlóra, így mosással folytattam. Sebaj, lesz tiszta zoknim, felsőm és alsóm is – ha megszárad majd egyszer! A száradó ruháimat a mosdóban hagyva visszasiettem a hajóra.

Közben eleredt az eső. Most hallgatom, ahogy kopog a víz a decken, Zoli ébredszik, én letöltöttem a vízálló kameráról az eddigi képeket és videókat, és épp levelet írok. 7:00 óra van - (otthon 11:00!) elmegyek a boltba, veszek kenyeret és elkezdjük ezt a napot.

...

A reggeli majdnem elmaradt, mert a bolt késve nyitott, a hajó vízre tétele meg reggel 8:00-tól volt aktuális. A művelet nem volt egyszerű, mert először a téli tárolóhelyről a partra kellett eljuttatni a hajót, amihez vasutat kellett építeni! Az inuit kikötői munkások közel 20 méter sínt lehajigáltak a földre, az egymást követő tagokat hevenyészve összecsavarozták, de a talajhoz nem rögzítette semmi a szerkezetet, illetve több helyen az egyenetlen talaj végett a levegőben lógott az egész. Egy autódaru volt a mozdony és kb. méterenként mozdította a gémjével a hajót. Néhányszor kisiklott pár kerék, de ilyenkor egy, majd később már két pajszerrel felszerelt kolléga elegánsan arrébb lökdöste alatta a sínt, vagy a kereket ráemelték a pályára és már ment is a vonat tovább.

Miután a hajó már a vízparton állt, egy fix parti daruval tették vízre. Ehhez egy baromi hatalmas halászhajót arrébb kellett vonszolni. Zoli közben lefektette a hajó alján a feltámasztások helyét algagátlóval, illetve a kabátját is, tehát az algáknak esélyük sem lesz vele szemben. Sajnos közben az eső eleredt, így az 5°C-ban a festék elég gyengén száradt, így be kellett vetni egy hőlégfűvőt is. Miután a hajótest már a vízben volt, a daru gékje beakadt a két achterbe (árboc hátramerevítő drótkötél), amit csak nagy nehezen sikerült leszabadítani a hajókötélzet lebontásával. Miután már úsztunk és áztunk, vissza kellett kötni a köteleket, lebontani a daruzáshoz bekötött segédköteleket. Telt az idő és az apály végett fogyott alólunk a víz. Az árapályhoz időzített daruzás elég jól elcsúszott a technikai nehézségek miatt, így menekülőre kellett fogjuk, hogy át tudjunk állni a kikötő mélyebb részére. Végül egy halászhajó mellé álltunk be, ahhoz kikötve a hajónkat és a manővert követően megtanulhattam a hajó tulajdonosáról elnevezett „Manöver pacsit”.

No most jött el a reggeli ideje! – így 13:00 órakor.

A menü: kenyér – kézzel törve, eperlekvárral. Felfaltuk a veknit, majd ki-ki nekiállt a dolgainak, én a rádiók és egyéb kütyük bekötésével folytattam. A villamos kapcsolódoboz itt is, mint minden régi hajón olyan volt, mint egy fecskefészek. Toldozott-foldozott összevisszaság, amelynek a megértéséhez kellett két nap, de már nagy biztonsággal dobáltam ki belőle a vezetékeket és szerveztem újra az egészet. Estére egész jól kialakult a beltéri rendszer. Alig néhány vezetéket kell még bekötnöm, és a kültéri szerelés is csak

az antennahangoló – backstay antenna összekötését, illetve a földelés bekötésének kivitelezését jelenti, így ha minden jól megy, akkor ma estére lesz a hajón működő rövidhullámú rádió.

Délután még ettünk folyadékpótlás gyanánt egy zacskós levest, majd este felvettem, hogy ehethénk valami tartalmasabbat is, így Zoli rizst főzött, melyre kínai édes-savanyú szószt öntöttünk. Biztos éhesek is voltunk, de remekül sikerült!

Míg én szereltem, Zoli rollerrel hozott 80 liter gázolajat kannákban a benzinkútról, és beüzemelte az olajkályhát. Estére nem is ártott, mert a kinti 5°C -ban a hajót 10-11°C-nál nem tudjuk jobban belehelni. A kályha tartályát nem tudtuk már este feltölteni, mivel az még el van barikádozva, tehát csak annyit tudtunk fűteni amennyi tavalyról maradt benne.

Június 28 – Szombat

Estére elértük a 17°C-ot, amiben jó volt lefeküdni, de most, amíg írom a naplót, már rég kihűlt a kályha, és a kezemen, ujjaimon a fagyás jeleit tapasztalom! Nagyon nem kell aggódni, tuti van most is 10°C, de valóban elgémberedtek az ujjaim a gépelésben.

Mára szakadó esőt ígértek, ami eddig teljesült is. Csak úgy kopog a fedélzeten. Lassan fel kell kelni és elkezdeni a napot!

...

Este, e-mailezés után hazafelé sikerült megsérülnöm. A rollerezés lefelé a hegyről veszélyes és hiába fékeztem, egy idő után egyre csak gyorsult, gyorsult a kétkerekű jármű és jött a következő kanyar, még durvább lejtő. Szóval elgondolkodtam, hogy le kellene szállnom és meg is tettem. Gondoltam, hogy nem lesz egyszerű, de még mindig jobb, mint kontrollálatlanul esni. A végeredmény egész szerencsés: gyönyörű hasra esést produkáltam és még láttam, amint a roller egyedül továbbmegy a lejtőn, és elég vacakul veszi be a kanyart. A kabátom jobb könyöke, a jobb térdem, és a bal tenyerem fogta fel az ütést, ebből a térdem és a bal hüvelykujjam fáj, kicsit megdagadt, de a kabátom nem reklamál a kis szakadás miatt. Mindenesetre veszélyes tevékenység ez a hajózás – még a parton is!

Este még (konkrétan éjfél után) napsütésben, de 30 csomós szélben raktuk fel a nagyvitorlát, valamint a „lazy jacket”, a nagyvitorlát leeresztett állapotban összefogó ponyvát. Összesen volt kettőnknek három kezünk, de egész jól sikerült.

Zoli még a délután beüzemelte a WC-t, így már éjjel nem kellett kisebb kirándulást tenni a hidegben, ha úgy alakult. No persze a hajóban sem volt

trópus, legalábbis a téli sapkát elbírtam éjszaka a hálósákban is. 7,5°C volt este, így egy kicsit fűtöttünk a motorral, de reggelre 9°C -ra ébredtünk, viszont éjjel is süt a nap, tehát nincs sötét, legalább nem kell botorkálni.

Mára egész napra szakadó esőt jósoltak, így a kikötőben nyalogatom a sebeimet, rádiót tesztelek, oktatom Zolit, pakolászunk. Elvileg holnap el tudunk indulni valamerre.

Fővárosunk volt – A budapesti Hermina Egyesület Turista Szakosztályának 2020.október 3-i kirándulásáról

Az autóbusz előállt, nekünk csak el kellett foglalni helyünket. A sofőr indított, s mi már márciusban tudtuk, hogy október harmadikán Székesfehérvárra megyünk az éves program szerint. Az előre eltervezett, megszervezett programok évtizedek óta megvalósultak, egy kis szerencsével idén is, e járványos esztendőben. A szervező, a szakosztályvezető Hirth Ignác sajnos nem jöhetett el. Segítőtársak most is akadtak, Szilágyi Ági,

Schettler Margit, főleg Németi Zsolt, aki az idegenvezetést magára vállalta.

Az Erzsébet-hídon áthaladva szemünk elé tárult a széles Duna, a Vár, a Gellért-hegy tetején álló Citadella. Zsolt ismertette az erődítmény történetét. Az 1848-49-es szabadságharc leverése után építette a bécsi kormány a magyarok féken

tartására. Szerencsére hadi célokra soha sem használták. Tovább haladva érintettük a Keszi törzs vezéréről elnevezett Tétényt, a gyorsan növekvő Érdet, a Brunsvik kastélyról híres Martonvásárt. Kápolnásnyéket, Vörösmarty születésének helyét, és a Velencei-tó mellett elhaladva érkezünk meg Székesfehérvárra.

A város ma a Közép-Dunántúl központja, a középkorban országos központ volt. Mai szóval főváros. Itt koronáztak meg 43 magyar királyt 1526-ig. 15-öt közülük itt temettek el. A koronázás csak akkor volt érvényes, ha Székesfehérváron, az esztergomi érsek koronázta meg a királyt, Szent István koronájával. Károly Róbertet azért kellett háromszor megkoronázni, mert a 3 feltétel mindegyike ekkor valósult csak meg. Székesfehérvárt a királyok városának is nevezik. Az uralkodók itt tartották a törvénynapokat, ide hívták össze az országgyűléseket. Az összegyűlt nemesek itt szavazták meg 1222-ben az Aranybullát, melyet első alkotmányunknak tekintünk. Ebben a városban őrizték a koronázási jelvényeket, a kincstárat és a levéltárat.

A város legfőbb nevezetességét, a középkori Romkertet kerestük fel, amely ma nemzeti emlékhely. Itt egy jól képzett helyi idegenvezető mutatta be az István király által alapított bazilika rekonstruált maradványait és Szent István mauzóleumát. Először a hajdani templom területét jártuk be. Az épület földre terített alaprajzán sétáltunk. A falak vonalai, az oszlopok helyei kissé kiemelkedtek a föld síkjából. A magas falak és a tető hiányzott, de mégis bent jártunk a hatalmas bazilikában és vezetők szavai nyomán feltárult a magyar történelem több évszázada. Már Géza nagyfejedelem alapított itt templomot, de István király volt az, aki szép nagy bazilikát épített. Láttuk a

félköríves szentélyt, amelyet zöld fű borított. A fő és mellékhajókat járva ropogott lábunk alatt a föld, a kavics. Megtudtuk, hogyan bővítette a templomot Szent László király, az Anjouk és Mátyás király.

Ebből a gyönyörű, nagy, kéttornyú székesegyházból 3 század alatt romhalmaz lett, majd a köveket is széthordták. Feltárása a 19. században kezdődött el. 1848-ban megtalálták III. Béla és felesége maradványait. Béla mellett ezüst korona, jogar, kard, arany gyűrű, Anna királyné mellett aranyozott ezüst korona volt. A koporsó belső fedlapján megmaradtak a halottak lenyomatai, így a királyné szoknyájának vonala is. Ez az egyetlen épen maradt sír. Most a képzeletbeli templom főhajójában elmegyünk piros fedlappal jelölt sírhelyük mellett. Az egykori temetkezés helyeit piros lappal borították be, hogy jól elkülönüljenek a többi lelettől. A templomba temetett 15 király és egyéb főemberek mellett a legfontosabbra hívnám fel a figyelmet. A főhajóban kiemelt helyen láthatjuk első királyunk sírját. Az 1965-1993-ig folytatott nagy ásatás során sikerült feltárni és beazonosítani István sírját. Először a föld alá temették, de 1083-ban, szentté avatásakor felhozták a föld fölé a főhajóba.

A templomban és környékén talált 1000 egyén csontjait egy kriptába helyezték el, 216 acélládában. A közemberek hamvai közt ott vannak a királyoké is. Uralkodásuk idején Magyarország nagy és erős volt. Szomorú sorsot adott nekik a történelem. Nem ezt érdemelték. Az örök nyughelyüknek szánt sírjukból kidobálták csontjaikat is.

Az emlékhely másik fontos része a mauzóleum. Román stílusban épült 1938-ban, István király halálának 900. évfordulójára. Középen, államalapítónk díszes szarkofágja áll, a falat Aba Novák Vilmosnak István életéről, a koronáról szóló freskói borítják. Az utókor háláját kifejező alkotás szépségét fokozza a hatalmas, színes üveglak.

E komoly, elgondolkodtató helyszín után Móra, Fejér megye 3. legnépesebb városába vitt utunk, ahol könnyedebb programok vártak ránk. Kívülről néztük meg a Luzsénszky kastélyt, amely ma polgármesteri hivatalként működik. Szép a kocsibehajtó és a kőbábos oszlopokon nyugvó vörösmárványos erkély. A másik meglátogatott nevezetesség az 1776-ban épült Lambert kastély volt.

Ezután az éppen zajló borfesztiválra látogattunk el, ahol mindenki tetszése szerint kóstolhatta meg a különböző borokat, vagy étteremben rendelt valami különlegesebbet, pl. szarvashúsból készült gulyáslevest. A fentiek megalapozták a hazafelé vezető út hangulatát. Köszönjük minden segítőnek a gondtalan utazást.

Náluk jártunk

„Csak a jók mennek el” – Kovács Pál emlékére

A Vakok és Gyengénlátók Hermina Egyesülete keretében működő Horizont Kultúrcsoport, valamint a Landini Együttes emlékműsort szervezett a Nem Adom Fel Kávézóban (Budapest VIII. kerület Magdolna utca 1.) 2020. október 9-én pénteken 15 órai kezdettel Kovács Pál, a Landini együttes vezetőjének emlékére.

Kovács Pál tragikus körülmények között 2020. augusztus 5-én hunyt el. Igazi művészlélek volt és nemcsak 45 évig szolgálta a Landini Együttesben a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének kulturális életét, hanem verseket is írt és szavalóversenyeken is részt vett. Központi egyéniség volt, meghatározó, szórakoztató műfajával a tagtársainak sok kellemes és feledhetetlen percet szerzett.

A közösen megrendezett műsorban közreműködtek a Landini Együttes tagjai, a Horizont Kultúrcsoport szólistái, valamint Babics Zsuzsanna, aki a műsorvezető tisztségét is betöltötte. Horváth Mária, aki hajdan a Pasztorek színjátszó csoport vezetője volt és sokat dolgozott Kovács Pállal, valamint Keskeny Anita is.

A rendezvényen meglepően sokan vettek részt, nemcsak fogyatékkal élők, hanem egészséges, kultúrát kedvelő személyek is.

A kellemes, barátságos környezetben a Titanic zenéjével köszöntötték a közönséget, majd Babics Zsuzsanna búcsúztatóját hallhattuk, utána pedig Bereczk Istvánné, a VGYHE közművelődési és Kulturális Bizottságának vezetője, valamint a Horizont Kultúrcsoport vezetője méltatta Kovács Pál munkásságát és egy-egy fontosabb állomással kísérte életútját. A következő búcsúztatót Horváth Mária mondta, méltatva a barátságot, az összetartozást és a sorstársi közösséget, melyben Kovács Pál nagy szerepet játszott.

A Landini Együttes részéről Stolmár Barbara búcsúztatta az elhunytat.

A műsorban közreműködött Keskeny Anita, aki énekszámával és Babics Zsuzsanna gitár muzsikájával örvendeztette meg a közönséget, majd Stolmár Barbara adott elő saját költeményeiből, amit Kovács Pál tiszteletére írt.

A Horizont Kultúrcsoport szólistája, Nagy Krisztina két musical részletet adott elő a „30 éves vagyok” és a „Padlás” c. örökzöld darabokból, az Arra születtem illetve az Örökre szépek c. dalokat.

A Horizont Kultúrcsoport részéről Bereczk Istvánné elszavalta Móra Ferenc A hegedű c. költeményét.

Ezután a Landini Együttes több reneszánsz darabbal emlékezett Kovács Pálra.

Közreműködött mind a Horizont Kultúrcsoport, mind a Nem Adom Fel Együttes szólistája, Vaskó Mária, aki Máté Péter Azért vannak a Jóbarátok c. slágerével köszöntötte a megjelenteket és végül pedig Nagy Krisztinával közösen előadták Kovács Pál kedvenc dalát, a Várj míg felkel majd a nap című slágert.

Ezután Babics Zsuzsanna lezárta a program kötöttebb részét, majd pedig anekdotákkal, történetekkel emlékeztek Kovács Pálra a jelenlévők.

Jelen volt a VGYHE elnöksége részéről Horváth Ildikó alelnök is.

Ez a rendezvény is azt bizonyította, hogy akire emlékeznek, annak a személyisége nem merül feledésbe.

A program a kora estébe nyúlt, nagyon nehezen távoztak a megjelentek, mindenki valamilyen kellemes, megható élményt vitt magával.

Mit lehet itt mondani?

Kovács Pál nyugodjon békében és emléke örökre maradjon velünk!

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a Nem Adom Fel Kávézó dolgozóinak a kedves kiszolgálásért, a helyiség biztosításáért Józsa Ágnesnek, a hangtechnika biztosításáért pedig Kiss Barnának és Juhász Rebekának!

Bereczk Istvánné

Az a legszebb dísz, amit magunk készítünk

A járvány csillapodásával a nyáron a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületénél is újraindultak a programok. A nem-rég zárult szövőszakkör annyira sikeresnek bizonyult, hogy a tagok a folytatást tervezik.

Az egyesület fenntartásában lévő Móra Községi Térben működő szövőszakkör egy pályázatnak köszönhetően jött létre, egészen pontosan a SzolnOK - Helyi akciócsoport támogatásával valósult meg. (A pályázat kódja: TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2019-00614). A részvétel mindenki számára ingyenes volt. Bár a foglalkozásoknak egy időre vége, az alkotás öröme viszont mindenkiben mély nyomokat hagyott.

– Nagy kihívás volt számomra látássérült embereket a szövés mesterségére tanítani, de szerencsére volt előttem példa, hiszen, mesterem a budapesti Vakok Intézetében tanít, szintén látássérült diákoknak. Úgy érzem,

hogy mint oktató, szakmailag is sokat fejlődtem az egyesülettel és a szakkör tagjaival való közös munka során. Életvidám és kreatív embereket ismerhettem meg, akik mindig új megoldásokon és mintákon gondolkodtak. Minden foglalkozás nagyon jó hangulatban telt, az alkotás mellett sokat beszélgettünk, nem mindennapi élettörténeteket ismerhettem meg, amiért hálás vagyok a csoport tagjainak – mondta kérdésünkre Sárándi Gabriella, a szakkör vezetője.

Bede Istvánné a szakkör egyik legaktívabb tagja, egyebek mellett készített szőnyegeket és tarisznyákat is a szakkör keretei között.

– Az alkotás, a kézművesség mindig is közel állt hozzám. Szeretem a házamat saját készítésű dolgokkal díszíteni, úgy gondolom, hogy nincs annál szebb tárgy, mint amit az ember a saját kezével készít – kezdte Bede Istvánné. Hozzátette, korábban sosem szőtt, a szakkört viszont nagyon élvezte, és mindenképpen szeretné folytatni ezt a tevékenységet. Remélem az egyesület keretei között lesz rá lehetőségem – zárta szavait a lelkes alkotó.

– Voltak olyanok a foglalkozásokon, akik korábban már tanultak szőnyegszövést, és olyanok is, akik most ismerkedtek meg a szövés alapjaival, de többen is jelezték, hogy szeretnék folytatni a kézművesség ezen ágát valamilyen formában. Oktatóként számomra ez nagy öröm – tette hozzá Sárándi Gabriella.

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Középpontban a zene és az irodalom

Két nagyszabású programot is szervezett a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete a megyeszékhelyen a fehérbot világnapja tiszteletére. A délelőtti rendezvény középpontjában a zene és az irodalom állt, ennek a Verseghy Ferenc Könyvtár adott otthont, délután pedig egy képzőművészeti kiállítást nyitottak meg a Damjanich János Múzeumban.

A két program során ép és fogyatékossgal élő művészek is felléptek, így például Erdős Viktor látássérült hegedűművész és Horváth Ábel Olivér Megavers-győztes is.

– A jelenlegi járványügyi helyzetben úgy gondolom, még fontosabbak az emberi kapcsolatok és a közösségek ereje. Örömteli számomra, hogy – természetesen a szükséges óvintézkedéseket betartva – meg tudtuk tartani az október 15-i rendezvényeinket – mondta Pesti Zoltánné a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületének elnöke.

A program délután folytatódott a Damjanich János Múzeumban, ahol Tapintható gondolatok címmel nyílt kiállítás látássérült és megváltozott munkaképességű emberek munkáiból. Az alkotások az Egyesület esélyegyenlőség jegyében megtartott kézműves szakköreik készültek. A kiállításmegnyitón köszöntőt mondott dr. Kállai Mária a térség országgyűlési képviselője is.

– E két rendezvény egy több elemből álló hosszútávú projekt része volt. A Tapintható gondolatok egy pályázat révén valósulhatott meg. A projekt, amelynek ez is része, összesen 12 önállóan is működő elemből áll, amelyek egymásra épülve egymást erősítve alkotnak egészet. Az egyes elemek középpontjában a célcsoportunk kulturális esélyegyenlőségének előmozdítása áll, a látássérültek számára is „tapintható gondolatok” formájában. Képzőművészethez kötődik 3 szakkör, 1 tábor, 1 kiállítás, valamint az előadó művészethez kötődik 1 szakkör, 1 tábor, 3 esemény, 2 rendezvény formájában, mindez szolnoki művészek, látássérült emberek és érdeklődő személyek bevonásával – mondta Pesti Zoltánné.

Október 15. a fehérbot nemzetközi napja. A nap célja, hogy felhívja a közvélemény figyelmét a vak és gyengénlátó emberek sajátos helyzetére, keresve gondjaik megoldásának lehetőségeit, a társadalomba való teljesebb értékű beilleszkedésük útját.

– Jász-Nagykun-Szolnok megyében több évtizedes hagyománya van a látássérült emberek érdekképviseletének, egyesületünk elődje ugyanis 1954-ben jött létre Szolnokon. A Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete 2004-ben alakult meg, azzal a céllal, hogy méltóképpen folytassuk elődeink munkáját. Jelenleg 300 tagja van egyesületünknek, a megyében pedig 6 helyi csoportot működtetünk önkénteseink segítségével. Közel 30 munkatársunk van, akik jelentős része fogyatékos-sággal élő és megváltozott munkaképességű személy. Tevékenységünk pedig sokrétű, amelyet Szolnokon három irodában végzünk – tette hozzá az egyesület elnöke.

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Táncház látássérülteknek

A Tisza Táncegyüttes két táncosa és a Sodrás Népzenei Kisegyüttes közreműködésével rendeztek táncházat november 2-án délelőtt a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete tagjainak a szolnoki Damjanich János Múzeumban.

A program elején egy mezőségi táncokból álló produkciót adott elő a Tisza Táncegyüttes párosa, Balatoni Bianka Rebeka és Rimóczi Péter.

A szolnoki Tisza Táncegyüttes több évtizedes múltra visszatekintő, 1946 óta folyamatosan működő felnőtt néptáncegyüttes. A magyar néptáncmozgalom meghatározó egyéniségei alapították, vezették. Várhelyi Lajos, az alapító tagok egyike, Sajti Sándor, Tímár Sándor vagy Erdélyi Tibor neve minden néptáncot kedvelő embernek ismerősen csenghet. Az együttesnek mára a legszélesebb generációs együttélést sikerült megvalósítania, hiszen összesen 7 csoport működése tartozik hozzá az óvodáskorúaktól egészen a seniorokig.

Balatoni Bianka Rebeka 22 éves, Törökszentmiklóson él. 13 éve táncol, ebből 5 évig tanult Nyíregyházán a Művészeti Szakgimnáziumban, ahol néptáncosként végzett, és jövőre szeretne felvételt nyerni a Táncművészeti Egyetemre. A Tisza Táncegyüttesben is oktat több csoportban gyerekeket.

A páros férfitagja Rimóczi Péter, aki a néptáncal óvodás korában ismerkedett meg. Eleinte népi játékok, majd általános iskolában művészeti iskola keretein belül gyarapította ismereteit. Húsz éve táncol aktívan. 2013-ban a Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola és Tallinn Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Néptánc Tanszakán jeles eredménnyel művészeti záróvizsgát tett. A későbbiekben ő is szeretne továbbtanulni, és a Tisza Táncegyüttesben ő is tanít gyerekeket.

A táncos produkciók után következett a közös táncolás. A legnagyobb sikert a moldvai táncok aratták. A talpalávalót a Sodrás Népzenei Kisegyüttes biztosította. A Sodrás Népzenei Kisegyüttes közel 40 éve zenél együtt, autentikus magyar népzenei játszó zenekar. Kezdetben itt Szolnokon, elsősorban a néptáncos művészeti iskolák tanulóinak muzsikáltak, fellépéseken és sokszor a próbákon is. Egy teljes néptáncos nemzedék nőtt fel az ő zenéjükön. 2008. január 22-én a Magyar Kultúra Napján átvehették a Kaposvári Gyula emlékére létrehozott Szolnok város kulturális díját. Most már inkább baráti találkozók, gyermek táncházakban, egy-egy városi rendezvényen és a Szolnoki Népdalkör fellépésein zenélnek együtt.

– Ezt a programot egy pályázat révén tudtuk megvalósítani, fontos volt számunkra, hogy a művészet minél több ágával megismertethessük egyesületünk tagjait. A táncház ötlete is az egyik tagunktól származik. Korábban is szerveztünk már zenés táncos rendezvényeket nagy sikerrel – mondta Pesti Zoltánné, a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületének elnöke.

– A visszajelzések alapján a résztvevők nagyon élvezték ezt a programot, ami szervezőként nagy örömmel tölt el. A jelenlegi járványügyi helyzet miatt kicsit kevesebben jöttek el, mint amire számítottunk, de panaszra azt gondolom, hogy így sincs semmi okunk – zárta szavait Pesti Zoltánné.

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Látássérültek a dalok szárnyán – „Az ének szebbé teszi az életet, s az éneklők másokét is.”

Népdalszakkört is működtet 2020-ban a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesülete egy pályázat révén. A dalkör egyelőre szünetel, a dalok viszont addig is visszahallgathatók, a tagok így éltetik tovább a dalkört.

Az énekszó az elmúlt hónapokban rendszeresen felcsendült az egyesület által fenntartott Móra Községi Térben, Szolnokon. A népdalkör egyik oszlopos tagja Varga Józsefné, aki eddig minden próbán lelkesen gyakorolt.

– Már iskolásként is énekkaros voltam. Mindig közel állt hozzám a zene és a népdal, fontosnak tartom az effajta hagyományőrzést. A lányaim is néptáncoltak hosszú éveken át. Nagyon élveztem a szakkört, a hétköznapijaimat vidámabbá tették a közös gyakorlások – mondta Varga Józsefné. Majd egy Kodály Zoltán idézettel folytatta, amely kulcstartóján található. „Az ének szebbé teszi az életet, s az éneklők másokét is.”

Oktatónk, Magyaréné Szűcs Erika csodálatosan énekel, öröm volt tőle tanulni – tette hozzá a lelkes népdalos, aki látássérültként sokat tesz sors társaiért is, hiszen Jászfényszarun és Pusztamonostoron is ő vezeti a megyei egyesülethez tartozó önsegítő csoportot.

– Számomra egy kihívás volt látássérült emberekkel énekelni, nekik új dalokat tanítani, ugyanakkor felemelő érzés is. Köszönöm ezt az élményt – mondta Magyaréné Szűcs Erika a szakkör vezetője. Hozzátette, van egy Messenger csoportjuk, ahol tartják egymással a kapcsolatot, és ahol az összes dal visszahallgatható, amit a csoporttal megtanultak a szakkörön. Jelenleg így „él tovább” a szakkör, de remélem lesz további folytatása, esetleg egy újabb pályázat keretei között – zárta szavait.

A program a SzolnOK – Helyi akciócsoport támogatásával valósult meg. (A pályázat kódja: TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2019-00614). A programon a részvétel ingyenes volt.

Zana Anita, JNSZMVAKOK

Meghívók, közlemények, hirdetések

Informatika oktatás az Óbudai Egyetemen online vagy távoktatás módszerrel

A fogyatékkal élők integrációjának egyik legfontosabb feltétele az informatikai írástudás. Az Óbudai Egyetem Neumann János Informatikai Kar Kiberfizikai Rendszerek Intézetén 2021. február 9-től kezdve térítésmentes felkészítő tanfolyamokat szervezünk látássérültek részére online, távoktatás módszerrel.

Online konzultáció minden kedden 9 órától Skype és Messengeren keresztül. A távoktatás másik része, email-en keresztül a feladatsorok kidolgozása, majd annak kiértékelésével elősegítjük az otthoni felkészülést.

A tanfolyamot azoknak ajánljuk, akik a Windows 10 operációs rendszer kezelését, a számítógépes alapismeretek, online alapismeretek, továbbá az Office 2016 irodai programcsomag népszerű alkalmazásait szeretnék elsajátítani.

A tanfolyam elsősorban az ECDL START megszerzését célozza. A felkészítés gyakorlatközpontú. Minden modult gyakorlati feladatokon keresztül mutatunk be. A foglalkozások konzultációs jellegűek, tematikája az ECDL vizsgaközpont által kiadott tananyag szerint épül fel. A közösen megtárgyalt, egyénileg kipróbált anyagrész mellett lehetőséget biztosítunk az otthoni gyakorlás során felmerült kérdések tisztázására is. Az egyes modulok képzési időtartama 40-50 óra.

Az ECDL Start moduljai: számítógépes alapismeretek, online alapismeretek, szövegszerkesztés, IT biztonság.

Teljes körű ECDL vizsgához további modulok: táblázatkezelés, adatbázis-kezelés és prezentáció vagy OCR (optikai karakterfelismerő) /SCR (képernyőolvasó).

Tapasztalataink szerint a célcsoport igényeit úgy tudjuk legjobban szolgálni, ha a tanárok személyesen is megküzdöttek már akadályokkal, valamint jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek az informatikai rendszerek használatában.

A programhoz szakmai felügyeletet a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság biztosít. A vizsgák félévenként vannak megszervezve.

Jelentkezés a tanfolyamra egy kérdőív kitöltésével lehetséges, ahol a szükséges adatokat kérjük. Ez alapján regisztráljuk a résztvevőket.

A beiratkozás határideje: 2021. február 9. kedd. Ezen a napon indul a kezdő csoport részére az oktatás.

Az alábbi elérhetőségeken lehet jelentkezni a tanfolyamra: Ecsedi Csaba informatikus, felkészítő tanár ecsedicsaba@uni-obuda.hu Óbudai Egyetem - Neumann János Informatikai Kar

Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 96/b 1. em. 112. fejlesztőlabor

Új kezdeményezés látássérült embereknek – HangosBlog a Skanzen új kampánya

Örömmel tölt el bennünket, hogy egy olyan neves intézmény, mint a Szentendrei Skanzen, látássérült emberek számára teszi közzé blogján megjelent szakmai írásait. Lapról Hangra oldalunk szolgált például számukra HangosBlog oldalukhoz, ahol a Skanzen önkéntesei olvasnak fel a múzeum blogján megjelent cikkekből. Emellett a szakmai segítségnyújtásunk is segített célkitűzéseik megvalósításához.

A Skanzen nyújtotta tudás mindenki számára egyformán elérhető kell, hogy legyen, nem maradhatnak ki belőle azok sem, akik valamilyen akadály miatt csak közvetetten tudják megszerezni azt. Minden körülményt figyelembe véve szívből ajánljuk a HangosBlog oldalt, mely a következő linken érhető el:

<https://blog.skanzen.hu/2020/09/11/hangosblog-felolvasas-vakok-latasse-rultek/>

Reméljük sok hasznos információt találnak az oldalon, mely folyamatosan bővülve minden kíváncsiságot kielégíthet.

Kérjük, osszák meg másokkal is ezt a remek kezdeményezést, hogy minél több látássérült emberhez jusson el az információ.

*Pásztor Eszter
Informatika a Látássérültekért Alapítvány*

Mi az az eRikkancs?

Tisztelt Érdeklődők!

Dvariecki Bálint vagyok, az ALko-soft Nonprofit Bt ügyvezetője, és az eRikkancs rendszer megálmodója, illetve kivitelezője. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy egymagam fejlesztettem ki a rendszert, hiszen több

Rikkancs

látássérült fejlesztő és tesztelő segítségével született meg a komplett szolgáltatás.

Mi is az az eRikkancs? Bizonyára mindenkinek ez az első kérdése!

Elsőre egy mondatban válaszolnék: Olyan szolgáltatás, mely lehetővé teszi az idáig csak nyomtatott formában megjelenő sajtótermékek olvasását akadálymentesen, digitális formában Windows, vagy mobil eszközök segítségével. Egyik kedves barátom, kollégám és eRikkancs felhasználó mondataival szeretném bemutatni a szolgáltatást, így át is adnám neki a szót virtuálisan:

„Az eRikkancsról általánosan

Régóta szerettem volna egy olyan digitális, akadálymentes módszert, vagy alkalmazást, amely révén mi látássérültek is könnyen, egyszerűen és kényelmesen tudunk újságokat olvasni. Sokszor irigyeltem látó barátaimat, akik csak leugranak az újságoshoz, és megveszik kedvenc magazinjukat, napilapjukat, és akárhol képesek akár órákig is olvasni. Én meg legjobb esetben másoktól hallottam a híreket, vagy megvettem én is a kedvelt magazint, és lapról-lapra beszkeneltem, majd karakterfelismerés után elolvashattam a sokszor elég silányra sikerült eredményt. Később, a 2000-es évektől egyre több hírportál született, amely igyekezett zanzásítva közölni különféle híreket, de ez sem adta vissza azt az élményt, amikor egy kedvenc újságom megvásárolt lapszámából olvashattunk cikkeket.

Néhány évvel ezelőtt hallottam egy nagyszerű fejlesztésről, amelynek eredménye nemrégiben látott napvilágot eRikkancs néven. Ennek révén mi, látássérültek is könnyedén olvashatunk tartalmakat teljesen biztonságosan és akadálymentesen.

Az alkalmazás használata rém egyszerű: regisztrálni kell magunkat a www.erikkancs.hu oldalon, majd virtuális pénztárcánkat, amit itt stex egyenlegnek hívnak, fel kell tölteni bizonyos mennyiségű pénzzel, vagyis stex-szel. Egy stex egyenlő egy forint. A feltöltés történhet online bankkártyás fizetés révén, személyes banki befizetéssel, de akár banki utalással vagy készpénzzel, az országosan elérhető erre alkalmas fizetési pontokon keresztül is. További infó a stex egyenlegről az alábbi oldalon olvasható:

<https://erikkancs.hu/stex-vasarlas>

A meglévő stex egyenlegünk terhére aztán vásárolhatunk kedvűnkre a már elérhető tartalmakból.

A regisztrációt követően a fejlesztők mindenkit megajándékoznak 300 stex-szel, amely elegendő arra, hogy mindenki élesben próbálhassa ki a rendszer minden tulajdonságát. Mivel a szolgáltatást elsősorban látássérültek számára találták ki, ezért a fejlesztők várják partnerként az országban működő látássérülteket tömörítő érdekvédelmi egyesületeket. A partnerség révén a látássérültek saját, jól megszokott egyesületi környezetükben is intézhetik stex egyenlegük feltöltését, de igénybe vehetnek más olyan szolgáltatást is, amelyet a fejlesztők biztosítanak számukra.

A rendszer különlegessége, hogy vakok számára szöveges formában tárja elénk a kiválasztott lapszám cikkeit, míg a gyengénlátó, vagy teljesen jól látó olvasók a kinézetszerű elrendezésnek megfelelően tekinthetik meg a kiválasztott olvasnivalót.

A lapszámok vásárlása, olvasása mind Windows, iOS, és Androidos környezetben egy akadálymentesen használható app segítségével történik, de stex egyenleg feltöltésére és ajándékozására csakis a rendszer weboldalán keresztül van lehetőség.

Az app-on belül lehetőség van a lapszámok vásárlásán túl kedvelni is egy-egy orgánomot, valamint kategóriákba rendezve is megtekinteni azokat. A „Kedvenceim” hivatkozást aktiválva pedig csak a kedvelt kiadványok kerülnek listázásra.

Sokakat elriaszthat az online vásárlás és a vele járó esetleges dilemmák kérdése. Aki mégis szeretné használni a szolgáltatást, de tart attól, hogy a vásárlás számára nem biztonságos, vagy egyszerűen nincs lehetősége online feltölteni stex egyenlegét, lehetőség van stex egyenleg ajándékozására is. Így akár barátunkat, ismerősünket, vagy a meglévő partneregyesületeket is fel lehet kérni stex egyenlegünk feltöltésére. Ezt követően pedig már akár saját otthonunk kényelmében megvásárolhatjuk az olvasni kívánt lapszámokat stex egyenlegünk terhére.

Minden látássérült olvasót, hallgatót bátran biztatok az alkalmazás letöltésére, telepítésére és használatára. Az egyesületeket pedig arra, hogy jelentkezzenek partnerként a fejlesztőknél az alábbi elérhetőségeken:

Dvariecki Bálint

+36(30)499-3477

info@alkosoft.hu

Jó olvasgatást kívánok!”

Kövessen bennünket a közösségi portálokon is:

IMPRESSZUM

A folyóirat neve: **Vakok Világa**

Kiadó: **Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége**

Kiadó székhelye: **1146 Budapest, Thököly út 105..**

Felelős kiadó: **dr. Nagy Sándor, MVGYOSZ elnöke**

Felelős szerkesztő: **Sztakó Krisztina**

Tervezőszerkesztő: **Sebesi Éva**

Kapcsolat: **e-mail: vakokvilaga@mvgyosz.hu • www.mvgyosz.hu**

Adományszámla: **16200106-11512718 Adószám: 19002464-2-42**

Telefon: **+36 (1) 384-8440**

Posta: **MVGYOSZ 1406 Budapest, Pf.: 44.**

Készült: **PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdió**

Az újság előfizethető a kiadónál és az MVGYOSZ tagegyesületeinél.

ISSN 0209-6765

Előfizetési díj 1 évre (12 lapszám): **4620 Ft.**

**VIGYÁZZUNK
EGYMÁSRA!**

**MINDEN
ÉLET
SZÁMÍT**

---

www.koronavirus.gov.hu

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.